

Tornio Karhakkamaan tuulivoimapuisto

**KAAVALUONNOKSESTA SUOMESTA SAATU PALAUTE JA
VASTINEET (JULKINEN VERSIO)**

Tornion kaupunki

20.1.2026

Sisällys

1	Kaavaluonnoksen julkisen nähtävilläolon aikana saadut lausunnot.....	3
1.1	Lapin ELY-keskus, 19.2.2024.....	3
1.2	Fingrid Oyj, 15.3.2024	7
1.3	Finntraffic, 27.2.2024	7
1.4	Ilmatieteen laitos, 21.3.2024	8
1.5	Lapin liitto, 22.3.2024.....	9
1.6	Lapin maakuntamuseo, 20.3.2024.....	13
1.7	Pelastuslaitos Lappi, 21.3.2024	14
1.8	Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 25.2.2024	15
1.9	Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 21.3.2024	17
1.10	Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 14.2.2024	19
1.11	Metsähallitus, 19.3.2024.....	23
1.12	Mustajärven kyläyhdistys, 22.3.2024.....	25
1.13	Telia Finland Oyj 24.1.2024	26
1.14	Väylävirasto, 18.3.2024.....	27
1.15	Paliskuntain yhdistys, 22.3.2024	30
1.16	Pro Torniojokilaakso ry, 22.3.2024.....	35
1.17	Digita 29.2.2024	42
1.18	Museovirasto, 22.3.2024.....	45
1.19	Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, 5.4.2024	49

1 Kaavaluonnoksen julkisen nähtävilläolon aikana saadut lausunnot

Karhakkamaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnosaineisto oli julkisesti nähtävillä 23.1.–22.3.2024. Julkisen nähtävilläolon aikana kaavaehdotusaineistosta saatiin yhteensä 19 lausuntoa.

1.1 Lapin ELY-keskus, 19.2.2024

Tornion kaupunki pyytää Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa otsikossa mainitusta osayleiskaavan valmisteluaineistosta. Lausuttavana oleva kaava-aineisto sisältää 7.12.2023 päivätyt yleiskaavaluonnosvaihtoehdot VE1 ja VE2 määräyksineen ja niihin liittyvän kaavaselostusluonnoksen (15.12.2023) liiteaineistoinen.

Kaavaselostusluonnoksen mukaan yleiskaavoituksen tarkoituksena on mahdollistaa tuulivoimaloiden rakentaminen Karhakkamaan alueelle, joka sijaitsee noin 32 kilometriä Tornion keskustasta pohjoiseen. Laadittavalla osayleiskaavalla muutetaan voimassa olevaa Tornion yleiskaavaa 2021. Yleiskaava-alueelle ollaan suunnittelemassa kaavaluonnosvaihtoehdosta riippuen 42–48 yksikkötehoaltaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Suhde YVA-lain tarkoittamaan ympäristövaikutusten arviointiin

Karhakkamaan tuulivoimapuiston osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jolloin yleiskaavaa voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueella. Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan kaavoituksessa YVA-menettelyn sijaan. Koko hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan yleiskaavoituksen yhteydessä, vaikka yleiskaava ei ulotu suunnitelluille voimajohtoreiteille.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus) on osa kaavan valmisteluaineistoa. Osayleiskaavan valmisteluaineisto sekä ympäristövaikutusten arviointiselostus ovat nähtävillä mielipiteiden esittämistä varten 23.1.–22.3.2024. Kuulemisen jälkeen yhteysviranomaisen antaa YVA-selostuksesta perustellun päätelmän YVA-lain 23 §:n mukaisesti.

Tornion Karhakkamaan tuulivoimapuistoa ja 400 kV:n voimajohtoa koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sijaan tehtävä arviointi on edellä kuvatulla tavalla kesken. Ottamatta kantaa yleiskaavan valmisteluaineistossa esitettyjen selvitysten riittävyteen, vaikutusarviointeihin, tai esitettyihin vaihtoehtoihin, lausuu Lapin ELY-keskus tuulivoimapuiston osayleiskaavan valmisteluaineistosta tässä vaiheessa seuraavaa:

Yleiskaavan käyttäminen rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimalan rakentamiseen

Sovellettavat oikeushajeet

MRL 77 a §:n mukaan rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin es-tämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

MRL 77 b §:n mukaan laadittaessa lain 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että: 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella; 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön; 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

Yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään MRL 39 §:ssä. 39.4 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

MRL 43 §:n 1 momentin mukaan lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuulista korvausta (*ehdollinen rakentamisrajoitus*).

MRL 43 §:n 2 momentin mukaan yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (*rakentamisrajoitus*). Tällöin ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään.

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevää yhdenvertaisuusperiaatetta on sovellettava myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoituksessa. Periaate edellyttää muun ohella, ettei alueiden omistajia kaavassa aseteta toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita.

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Tuulivoimaosayleiskaavaa ollaan laatimassa maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, mikä käy ilmi koko yleiskaava-aluetta koskevista määräyksistä (yleismääräys). Osayleiskaavaa on tarkoitus käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueella (tv-1). Kaavamääräyksen mukaan luku tv-merkinnän yhteydessä osoittaa kuinka monta tuulivoimalaa kullekin erilliselle pistekatkoviivalla rajatulle osa-alueelle saadaan enintään sijoittaa. Tuulivoimaloiden kaikki rakenteet ja siipien pyörimisalue tulee sijoittua osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tv-1-alueiden sisälle on kaavaluonnoksessa osoitettu tuulivoimalaitoksen ohjeellinen sijainti ja numero.

Kaupungin tarkoituksena on laatia yleiskaava, jonka perusteella kaupunki voi myöntää rakennusluvut tuulivoimaloille. Lieriörakenteisissa tuulivoimaloissa voi muodostua kerrosalaan laskettavaa tilaa. Koska yleiskaavaa käytetään asemakaavanomaisesti mahdollistamaan suoraan rakentamisen ohjaaminen, yleiskaavassa tulee myös mahdollistaa tuulivoimaloiden kerrosalaan laskettavien tilojen rakentaminen. Tuulivoimaloiden alue -merkintään on hyvä lisätä maininta, että ”alueella on tuulivoimalan tarvitsema rakennusoikeus”, koska ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa rakentamisoikeutta kerrosneliömetreinä.

Valtaosa yleiskaava-alueesta on kaavaluonnoksessa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M-1). M-1-alue on varattu pääasiassa maa- ja metsätaloutta varten. Kaavamääräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille ja niitä varten huolto-aitteita, teknisiä verkkoja sekä varastointi- ja kokoonpanoalueita. Alueelle saa sijoittaa vähäistä maa- ja metsätaloutta palvelevaa rakentamista. Kaavaluonnoksessa alueelle on osoitettu myös ohjeellinen energiahuollon alue (EN) ja turvetuotannon ottoalue (EO/M-1), joka ottamisen päätyttyä muuttuu maa- ja metsätalousalueeksi.

ELY-keskus katsoo, että tuulivoimaloiden rakentamisen mahdollistavaa kaavamerkintää on osayleiskaavan yksityiskohtaista rakentamista ohjaavan luonteen vuoksi katsottava tarkoitettuna sovellettavaksi rakennuslupamenettelyssä ehdottomana. ELY-keskus muistuttaa, että suoraan rakentamista ohjaava tuulivoimayleiskaava korvaa asemakaavan ja tämän vuoksi yleiskaavan tulee ohjata riittävästi rakentamista ja muuta alueidenkäyttöä. Kohtuullisuus maanomistajalle ratkaistaan yleiskaavassa. Näin ollen tuulivoimaloiden rakentamiseen osoitettujen alueiden ulkopuolella tulee olla voimassa MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Tällöin ei voi tulla tilannetta, että kaupungille tulisi korvausvelvollisuus rahat tai lupa -periaatteen nojalla (MRL 43.1 §).

ELY-keskus toteaa, että osayleiskaavasta koko kaava-alueen maanomistajille ja muille oikeuden haltijoille aiheutuvien rajoitusten on oltava perusteltuja, kun otetaan huomioon kaavan tarkoitus ja sisältö sekä ohjaustavoite, kuten MRL 39 § ja maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun vaatimukset edellyttävät.

ELY-keskus kiinnittää vielä huomiota siihen, että kaavaluonnosvaihtoehdoissa on osoitettu useita luo-kohteita erilaisilla indeksimerkinnöillä. Merkintöjen selitteestä merkinnän peruste ei käy kuitenkaan ilmi, eikä luo-kohteiden luontoarvoja ole turvattu kaavamääräyksillä. ELY-keskus katsoo, että luo-merkinnät on hyvä erotella indeksimerkinnällä luontotyypin perusteella ja merkintä tulee varustaa tarpeellisella kyseiset luontoarvot turvaavalla määräyksellä. Mikäli kyseessä on luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:n mukainen luontotyyppi tai LSL 78 §:n mukainen tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji, joita koskee lajien ja luontotyyppien tiukka heikentämiskielto, ei luo-merkintä ole riittävä, vaan ko. tapauksessa luontoarvon turvaaminen edellyttää suojelumerkintää. ELY-keskus katsoo, että mikäli luo-kohteet ovat vesilain (587/2011) (VL 2 luku 11 § ja 3 luku 2 §) nojalla suojeltuja luonnontilaisia lähteitä tai puroja, tulee niitä koskevia kaavamerkintöjä tarkentaa (esim. s-1) ja vesilakiperusteisen suojelun tulee käydä ilmi kohteen kaavamääräyksestä. Edellä kuvattujen luontoarvojen turvaaminen on tarpeen mm. kaavaluonnoksessa ohjeellisella merkinnällä esitettyjen uusien tielinjausten ja maakaapeleiden tarkemmassa suunnittelussa.

Yhteenveto

Lapin ELY-keskus edellyttää, että Tornion kaupunki kaavaehdotusta laatiessaan ottaa huomioon, mitä edellä on todettu. Tämä lausunto ei ole kokonaisvaltainen lausunto yleiskaavan valmisteluaineistosta. Tarvittaessa kaupunki voi järjestää kaavaneuvottelun sen jälkeen, kun yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmän.

VASTINE

Kaavan ehdotusvaiheessa tuulivoimaloiden alue -merkintään on lisätty maininta, että ”alueella on tuulivoimalan tarvitsema rakennusoikeus”.

Kaavan ehdotusvaiheeseen osayleiskaavan suunnittelualuetta on laajennettu siten, että osayleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden muodostama rakentamista rajoittava melualue 40 dB(A) sijoittuu osayleiskaavan suunnittelualueelle. Osayleiskaava mahdollistaa alueellaan tuulivoimaloiden lisäksi vain vähäistä maa- ja metsätaloutta palvelevaa rakentamista.

Kaavan ehdotusvaiheessa osayleiskaavaa on tarkennettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden alueiden, erityisen tärkeiden luontokohteiden sekä monimuotoisuutta turvaavien kohteiden merkintöjen ja määräysten osalta.

Muilta osin merkitään lausunto tiedoksi.

1.2 Fingrid Oyj, 15.3.2024

Fingrid Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua hankkeesta. Lausuimme edellisestä vaiheesta syyskuussa 2020.

Louepalon sähköaseman sijainti on epävarma ja suunnittelussa haetaan uutta paikkaa sille. Liityntäratkaisua pitää tarkentaa yhteistyössä Fingridin kanssa.

Meillä ei ole tässä vaiheessa muuta lausuttavaa.

Tässä kaava- ja YVA-lausunnossa ei kuitenkaan oteta kantaa sähkötekniisiin asioihin eikä voimajohtojen ja tuotantoalueen yhteensovittamisen tarpeisiin. Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto, myös rakentamisen suunnitelmien muuttuessa tai ratkaisun tarkentuessa. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.

Lausumme mielellämme tarkentuvasta hankkeesta ja kaavaratkaisusta. Yleiskaavat ja YVA-asiakirjat pyydämme lähettämään lausunnon osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

1.3 Finntraffic, 27.2.2024

Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys.

Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

1.4 Ilmatieteen laitos, 21.3.2024

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky suunnittelee enintään 48 tuulivoimalan tuulivoimapuistoa pinta-alaltaan noin 9140 hehtaarin laajuiselle alueelle. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, yksikköteho noin 6–10 MW ja hankkeen kokonaisteho noin 252–480 MW.

Tornion kaupunki on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Karhakkamaan tuulivoimahankkeen valmisteluaineistosta sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Karhakkamaan tuulivoimahankkeen valmisteluaineistosta sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

1.5 Lapin liitto, 22.3.2024

Hankkeen kuvaus

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky suunnittelee Tornion Karhakkamaan alueelle tuulivoimapuistoa, jossa on yhteensä korkeintaan 48 uutta tuulivoimalaa.

Hankkeen edellyttämä kaavoitus sekä ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) toteutetaan YVA-lain mahdollistamana yhteismenettelynä (YVAL 5 §, 252/2017), jolloin hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan kaavoituksen yhteydessä (MRL 9 §).

Valmisteluvaiheessa laaditaan kaksi osayleiskaavaluonnosta YVA-selostuksessa esitettyjen hankevaihtoehtojen pohjalta.

- VE1: Hankealueelle rakennetaan yhteensä 48 uutta tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.
- VE2: Hankealueelle rakennetaan 42 uutta tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimalaitoksista perustuksineen, muuntamoista, sekä voimaloita yhdistävistä maakaapeleista ja teistä. Kaava-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla ja/tai 110 kV voimajohdoilla. Hankkeen sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusi 400 kV sähköasema. Kaava-alueelta rakennetaan 400 kV voimajohto Petäjaskosken sähköasemalle. Osayleiskaavalla ei ratkaista kaava-alueen ulkopuolista sähkönsiirtoa.

Suhde maakuntakaavaan

Suunnittelualueella on voimassa 11.9.2015 lainvoiman saanut Länsi-Lapin maakuntakaava. Maakuntakaavassa alue on pääasiassa osoitettu Tornion maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi M (4506). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Alueelle on osoitettu Jokivuoman turpeenottoalue (EOT 2498) sekä Leväjängän turpeenottoalue (EOT 2545). Merkinnällä EOT osoitetaan turvetuotantoalueita.

Alueen eteläosaan on maakuntakaavassa osoitettu Palovaara-Kaakamavaara-Korttovaara-Kitkiäisvaaran tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuva alue (tv1 2378). Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita. Suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista. Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten on laadittu erillinen Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys.

Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Korttojärven luonnonsuojelualue (SL 4085). Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita

tai kohteita. Tuulivoimaa-alueen läheisyyteen on osoitettu Liakka–Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8037). Merkinnällä osoitetaan maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Suunnittelualueen lounaispuolelle on osoitettu Kukkolankoski–Matkakoski matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8414). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Suunnittelualueen vaikutusalueelle on maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaaliseminen kannalta tärkeä alue, Tornionjokilaakso (ma 6098). Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Suunnittelualueella kulkee myös moottorikelkkailureitti ja suunnittelualueen pohjoisosassa on poronhoitoalueen raja. Länsi-Lapin maakuntakaavaan on osoitettu olemassa oleva voimajohtolinja. Olemassa olevan voimajohtolinjan kanssa samaan maastokäytävään esitetään uutta 400 kV voimajohtoa, joko pohjois- tai eteläpuolelle, nykyisen voimajohtolinjan viereen. Suunniteltu voimajohto on osoitettu pääsääntöisesti Tornion maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4506) sekä Tervolan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4508). Voimajohto kulkee Levejängän/Leväjänköön turpeenottoalueen (EOT 2545) sekä Laukkuvuoman turpeenottoalueiden (EOT 2543) halki ja sivuaa Keskiavaan turpeenottoaluetta (EOT 2551). Voimajohto kulkee läpi arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman. Voimajohtolinjaus sivuaa Kivimaan lehtojen luonnonsuojelualuetta (SL 4157) sekä menee Kätkävaaran maa- ja metsätalousvaltaisen alueen, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU 6018) eteläosan läpi. Merkinnällä osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, joille suuntautuu ulkoilupaineita ja joille on tarkoitus sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai ulkoilureittejä levähdys- ja muine tukialueineen. Voimajohto halkaisee pohjoisosasta Simojoki–Martimoaapa–Kemijokivarsi–Törmävaara–Kätkävaara–Vammavaara matkailun vetovoima-alueen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueen (mv 8416). Tervolan ja Rovaniemen kuntarajan läheisyydessä voimajohto ylittää Barentsin käytävän (bk) halki. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä. Voimajohto ylittää poronhoitoalueen rajan.

Voimajohtoa koskee myös Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, jonka Lapin liiton valtuusto hyväksyi 16.5.2022. Maakuntakaava kuulutettiin voimaan 21.9.2022. Maakuntakaavassa on valittu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Maakuntakaavassa voimajohto on osoitettu maakuntakaavaan olemassa olevan voimajohtolinjan mukaisesti. Päämaankäyttönä on Rovaniemen maa- ja metsätalousvaltainen alue (M 4513). Voimajohto menee eteläosasta myös kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä. Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi ja mineraalivarantoja. Voimajohto sijaitsee Simojoki–Martimoaapa–Kemijokivarsi–Törmävaara–Kätkävaara–Jautilan matkailun vetovoima-alueella, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella (mv 8416) sekä Länsi-Lapin kehittämiskäytävällä (LK 8453). Kehittämiskäytävä merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä.

Voimajohto sijaitsee Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueella (mk 8038). Energiahuollon kohdemerkinnällä on osoitettu Petäjäskosken voimalaitos ja suurmuuntamo (EN 2210). Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimalaitos ja suurmuuntamoalueita varten varattuja alueita. Voimalaitoksen läheisyydessä on kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, Jaatilansaaren kylä (ma 4810). Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. Myös kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde, Ruikan kylä (maV 8145) sijaitsee voimajohtolinjauksen vaikutuspiirissä. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteisiin tai alueisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Voimajohto menee pääradan ja valtatie ylitse. Valtatie on osoitettu merkittävästi parannettavana tienä. Nykyisen valtatielinjauksen itäpuolelle on lisäksi osoitettu valtatie ohjeellisena / vaihtoehtoisena tienä, jonka ylitse voimajohto menee.

Maakuntakaavoissa on annettu koko maakuntakaava-alueita koskevia määräyksiä mm. arvokkaiden luonnonympäristöjen, arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen huomioon ottamisesta. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on lisäksi annettu tuulivoimaloita koskevia määräyksiä: Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.

Lapin liiton hallinnoima Lapin tuulivoimaselvitys 2022-hanke toteutettiin vuoden 2022 maaliskuu-raskuun aikana ympäristöministeriön avustuksella. Selvityksen keskeisenä tavoitteena oli löytää tuulivoimatuotantoon potentiaalisia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi sekä laatia maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n tarkoittama riittävä selvitys ja merkittävien vaikutusten arviointi mahdollisen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tunnistettiin yhteensä 46 potentiaalista tuulivoima-alueita. Vuoden 2023 alussa käynnistyi ympäristöministeriön avustuksella Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvitys 2023–2024, jonka tavoitteena on täydentää Lapin tuulivoimaselvitystä 2022 mahdollisilla uusilla alueilla. Tavoitteena on myös selvittää, löytyykö Lapista laajoja tuulivoimapuistoalueita, joiden yhteyteen voisi kehittää uusiutuvan energian teollista toimintaa, esim. vedyn tai muun uusiutuvan polttoaineen tuottaminen ns. offgrid-alueina. Selvityksessä tutkitaan myös mahdollisuutta aurinkoenergia-alueiden osoittamiseen. Hankkeeseen kuuluu myös tuulivoimapotentiaalilin selvittäminen saamelaisien kotiseutualueelta.

Lapin liiton näkemys

Karhakkamaan tuulivoimapuiston yleiskaavan valmisteluaineistossa ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on hyvin tuotu esille maakuntakaavoitustilanne.

Yleiskaavaselostuksen kappaleessa 9.6.9 Maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt tuodaan esille, että maakuntakaavassa ei ole eritelty kulttuuriympäristön ja maiseman vaalisen kannalta tärkeitä alueita. Erittely löytyy maakuntakaavan selostuksen aluekuvauksista.

Tuulivoimapuistoalueen läpi menee useita Struven ketjun tähytyslinjoja. Yleiskaavamääräyksiin tulee varmistaa Struven ketjun välisten mittauspisteiden väliset esteettömät näkymät.

Sähkösiirron osalta tulisi tehdä yhteistyötä mahdollisten muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa, jotta sähkösiirron yhteisvaikutuksia voidaan lieventää.

Lapissa ei ole kokonaisvaltaisesti ratkaistu tuulivoiman sijoittumista (VAT; MRL 28§). Lappiin voi sijoittaa suuriakin tuulivoimapuistoja edellyttäen kuitenkin, että hankkeen seudulliset vaikutukset selvitetään kuntakaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteydessä. Riittäviin selvityksiin perustuen kuntien yleiskaavoituksella voidaan ratkaista tuulivoima-alueiden toteuttaminen. Lapin liiton käsityksen mukaan yleiskaavan valmisteluaineiston ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaisen Karhakkamaan tuulivoimapuistohankkeen suunnittelu ei ole ristiriidassa aluetta koskevien maakuntakaavojen keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

VASTINE

Kaavaehdotusvaiheessa kaavaselostukseen on täsmennetty maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön nykytilaasiota, minkä lisäksi kaavaselostukseen on lisätty maininta siitä, että Maakuntakaavassa esitetyt maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt tai maisema-alueet on eritelty maakuntakaavan selostuksen taulukossa 14 (Lapin liitto 2016).

Kaavaratkaisuun on lisätty kaavan ehdotusvaiheessa yleismääräys: ”Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava Struven ketjun välisten mittauspisteiden esteettömät näkymät”. Lisäksi kaavaehdotuksessa kaavaratkaisussa esitettävien tuulivoimaloiden alue (tv-alue) -merkintöjä on muutettu osayleiskaavan valmisteluvaiheesta siten, että tv-alueet eivät mahdollista tuulivoimaloiden rakennuslupia sellaisille paikoille joissa tuulivoimalan rakenteet (torni, konehuone tai roottori) voisivat sijoittua mittauspisteiden tähytyslinjojen väliin.

Hanketoimijaa on ohjeistettu tekemään yhteistyötä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa sähkösiirron yhteisvaikutusten lieventämiseksi.

Muilta osin merkitään lausunto tiedoksi.

1.6 Lapin maakuntamuseo, 20.3.2024

Tornion kaupunki pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa Karhakkamaan tuulivoimahankkeen kaavan valmisteluaineistoon sekä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Rovaniemen kaupungin alueesta vastaavana museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain §7 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa.

Lapin maakuntamuseo antaa lausunnon ainoastaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta sikäli, kuin hanke koskettaa Rovaniemen kaupungin aluetta. Kaavasta ja hankkeen vaikutuksista Tervolan kunnan ja Tornion kaupungin alueilla lausuu Tornionlaakson museo.

Arkeologia

Hankealueella on teetetty arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi vuonna 2021 (Schulz & Itäpalo 2021). Inventoinnin lopputulos on, että hankkeella ei ole vaikutusta arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Lapin maakuntamuseo toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiselostus on arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittävä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Selostuksessa on arvioitu sähkönsiirto johdon vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan. Selostuksessa todetaan muun muassa, että ”sähkönsiirtoreitin välittömässä läheisyydessä itäpäässä sijaitsee maakunnallisesti arvokas maisema-alue Kemijoen varren kulttuurimaisemat. Sähkönsiirtoreitin itäpäässä on jo niin paljon muita voimajohtolinjoja, että rakennettavalla voimajohtolinjalla ei voida katsoa olevan merkittävää vaikutusta Jaatilansaaren kulttuuriympäristöön tai kulttuurimaisemaan, jonka alueelle sen itäpää sijoittuu. Nykyisen voimajohtolinjalla molempien vaihtoehtojen vaikutukset jäävät vähäisiksi. Pohjoisemman (VEA) reittivaihtoehdon alueella vaikutukset ovat jonkin verran pienemmät.”

”Lukuisat voimalaitokset ja niihin liittyvät rakenteet ovat jo muodostaneet oman kerroksensa kulttuurimaisemaan. Yhteisvaikutuksia muiden sähkönsiirtohankeiden kanssa muodostuu, mikäli muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtolinjat sijoittuvat samaan maastokäytävään Karhakkamaan siirtolinjan kanssa. Pahimmassa tapauksessa jokaisessa hankkeessa rakennettaisiin oma voimajohtolinjansa Petäjäskoskelle, jolloin voimajohtoalueen leveys kasvaa moninkertaiseksi ja voimajohtot muodostaisivat laajan avonaisen alueen maisemassa. Voimajohtoreittivaihtoehtojen itäpää reitti on suunnittelualuetta, jossa voimajohtoreitin sijoittelu tulee ratkaista erikseen yhdessä Fingridin ja muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.”

”Olemassa olevan voimajohtolinjalla molempien vaihtoehtojen vaikutukset jäävät vähäisiksi. Huomioiden jo rakennetut Kemijoen voimalaitokset ja voimajohtot, uudella rakennettavalla

voimajohtolinjalla ei voi katsoa olevan merkittävää vaikutusta Jaatilansaaren kulttuuriympäristöön tai kulttuurimaisemaan, jonka alueelle sen itäpää sijoittuu.”

Lapin maakuntamuseon katsoo, että YVA-selostuksessa tehdyt sähkönsiirtoa koskevat maisemalliset sekä kulttuuriympäristöä koskevat vaikutustenarvioinnit jäävät Petäjäskosken suunnittelualueeksi osoitetun alueen osalta vähäisiksi, erityisesti voimajohtojen yhteisvaikutusten osalta. Kuten selostuksessa todetaan, ovat voimalaitokset ja niihin liittyvät rakenteet jo muodostaneet oman kerroksensa kulttuurimaisemaan. Petäjäskosken voimalaitosympäristöstä aiemmin laadituissa inventoinneissa alue on arvioitu osin valtakunnallisia ja osin maakunnallisia rakennetun kulttuuriympäristön arvoja omaavaksi alueeksi.

Suunnitellun voimajohtojen vaikutuksia ja erityisesti usean suunnittelussa olevan voimajohtojen yhteisvaikutuksia tulee arvioida Petäjäskosken suunnittelualueeksi osoitelulla alueella yksityiskohtaisemmin ja pyrkiä muodostamaan voimajohtoja suunnittelevien toimijoiden kanssa yhtenevä käsitys voimajohtojen sijoittelusta ja muodostaa näistä vähiten ympäristöön vaikutuksia aiheuttava vaihtoehto. Voimajohtojen vaikutusten arviointia, erityisesti yhteisvaikutusten osalta tulee tarkentaa.

VASTINE

Merkittään lausunto tiedoksi.

1.7 Pelastuslaitos Lappi, 21.3.2024

Tornion kaupunki on pyytänyt Lapin pelastuslaitokselta lausuntoa Karhakkamaan tuulivoimapaiston tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineistosta sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Pelastusviranomaisen on tutustunut kaavan valmisteluaineistoon ja arviointiselostukseen, eikä niihin liittyen ole huomautettavaa.

VASTINE

Merkittään lausunto tiedoksi.

1.8 Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 25.2.2024

Kemi-Tornion lintuharrastajat Xenus ry suosittaa hankkeen osalta vaihtoehdon VE0 toteuttamista. Perusteena hankkeen hylkäämiselle esitämme seuraavia linnustonsuojelullisia näkökohtia:

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä on vielä pohjois-boreaaliselle vyöhykkeelle tyypillisiä järeän puuston metsäsaarekkeitä, joiden tyyppillistä pesimälinnustoa tuulimyllyt tai niiden rakentamisvaiheen liikenne häiritsevät. Näistä vanhojen metsien lajeista voidaan esimerkkeinä mainita kanahaukka, hiirihaukka, lapinpöllö, metso sekä teeri. Metson ja teeren kannat todettiin vahvoiksi hankkeen yva-inventointivaiheessa.

Varsinkin rakennusvaiheessa tuulivoimapuistossa tulee varmuudella ilmenemään metsäkanalintujen soidinkäyttäytymiseen kohdistuvaa häirintää. Metson soidinpaikoista on alueelta havaintoja useammalta vanhempaa ylispuustoa kasvavalta metsäsaarekkeelta ja teeren soidinaukeita on useita.

Suolinnuista pesimäajan häirinnälle erityisen herkkä laji on metsähanhi, jonka kannan elvyttämiseksi viime vuosina tehty suojelutyö metsästysrajoituksineen on vahvistanut lintukantoja Perä-pohjolan alueella. Hankealueella on useampia metsähanhelle pesimäympäristöksiin soveltuvia suojaisia, metsätieverkoston ulottumattomissa sijaitsevia suoalueita, jotka tarjoavat lajille vähintäänkin muuтонаikaisia levähdysmahdollisuuksia.

Hankkeen vaatima infrastruktuuri, merkittävimpänä sähkönsiirtolinjan leventäminen hankealueelta Petäjaskoskelle vähentää metsäkanalinnuille tärkeää metsäsuo -mosaiikkia. Tuulimyllyt aiheuttavat herkkäkuuloisia pöllöjä häiritsevää matalataajuista melua, lisäävät rakennusaikanaan suurten petolintujen pesimäaikaista häirintää sekä vähentävät näiden lajien potentiaalisia pesimäympäristöjä.

Hankealue sijoittuu muuttolintujen reittinä toimivan Tornionjokilaakson läheisyyteen. Rakennettavat tuulimyllyt voivat häiritä petolintujen, hanhien sekä kurkien luontaista liikkumista, ravinnonhankua sekä varsinkin muuttoa keväisin ja syksyisin.

Luonnonvarakeskuksen vasta valmistuneessa tutkimuksessa todetaan, että herkimmin linnuista tuulivoiman häiriöille altistuvat kurjet, suuret pöllöt sekä kanalinnut. Kurjen sekä lapinpöllön pesimäalueiden painopiste on juuri Perä-Pohjolassa, jonne tuulivoimapuistoja kiivaimmin suunnitellaan.

VASTINE

Kaavaehdotusvaiheessa tuulivoimaloiden enimmäismäärä kaava-alueella on 46 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden määrässä ja sijainneissa on huomioitu etenkin alueen pesimä- ja muuttolinnusto.

Kaavasuunnittelua ja kaavan vaikutusten arviointia varten on toteutettu kattavat linnustoselvitykset vuosien 2019, 2020 ja 2024 aikana. Kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen on toteutettu lisää metsäkanalintujen ja petolintujen selvittämistä.

Kaavaehdotuksen kaavaratkaisussa tuulivoimaloiden sijainteja on tarkennettu muun muassa vähentäen tuulivoimaloiden vaikutuksia sääkselle sekä kaava-alueen itäpuolelta sisämaahan suuntautuvaa muuttoa.

Kaavaselostukseen on arvioitu kaavaratkaisun vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustolle. Vaikutusten arviointia on tarkennettu kaavaehdotuksen kaavaselostukseen.

Muilta osin merkitään lausunto tiedoksi.

1.9 Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 21.3.2024

Täydennys Karhakkamaan tuulivoimapuistohankkeen yva-lausuntoon

YVA-selvityksen luonto- ja linnusto-osioista puuttuu seuraavia hankealueen monimuotoisuuden kannalta oleellisia tietoja:

YVA-selvityksessä kerrotaan, että alueella saattaa esiintyä euroopanmajavaa. Inventointitieto on puutteellinen, sillä useiden alueella liikkuneiden luontoharrastajien sekä paikallisten metsästäjien mukaan lajia esiintyy alueella. Tämän Lapin alueella rauhoitetun lajin pesimäympäristönään käyttämät patolammet tarjoavat elinympäristöjä myös monille sorsalintulajeille. Lajin esiintyminen alueella tulee selvittää esim. uloste- ja syönnösnäytteitä etsimällä.

Lintuharrastajien havaintojen mukaan alueella esiintyy myös kuukkelia, joka on yksi taantuneimmista metsälinnuistamme. Kuukkelin esiintyminen hankealueella tulee yhtä lailla selvittää pitämällä seurannalla esim. ruokintapaikkaseurannalla. Tuulivoima-alueen tiestö tulisi pirstomaan kuukkelille sopivia metsäalueita pahoin.

Hankealueen itälaidalla sijaitsee useampi sääksen pesä. Alueen sääksien pääasialliset saalistusalueet sijaitsevat lähetintutkimusten mukaan alueen länsipuolella Tornionjoella ja Mustaojalla. Tuulivoimapuisto muodostaa merkittävän riskin sääksille niiden päivittäisten saalistuslentojen suuntautuessa läpi tuulivoima- alueen.

Edellä mainituin sekä aiemmin helmikuussa lähettämämme kannanoton perustein esitämme, että hankealueen luontoarvot tulee selvittää sekä menetelmällisesti huolellisesti että maantieteellisesti kattavasti. Hankkeen toteutukseen suhtaudumme kriittisesti

VASTINE

Kaavaehdotusvaiheessa tuulivoimaloiden enimmäismäärä kaava-alueella on 46 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden määrässä ja sijainneissa on huomioitu etenkin alueen pesimä- ja muuttolinnusto.

Kaavasunnittelua ja kaavan vaikutusten arviointia varten on toteutettu kattavat linnustoselvitykset vuosien 2019, 2020 ja 2024 aikana. Kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen on toteutettu lisää metsäkanalintujen ja petolintujen selvittämistä.

Kaavaehdotuksen kaavaratkaisussa tuulivoimaloiden sijainteja on tarkennettu muun muassa vähentäen tuulivoimaloiden vaikutuksia sääkselle sekä kaava-alueen itäpuolelta sisämaahan suuntautuvaa muuttoa.

Toteutettujen luontoselvitysten yhteydessä tehtiin havaintoja majavan elinalueesta Martijoen varressa, mutta patoja tai vanhoja purettuja patoja inventoinneissa ei paikannettu. Havaintojen perusteella ei voida varmasti todentaa olivatko havainnot euroopanmajavasta vai amerikanmajavasta.

Kuukkelin on huomioitu hankkeelle laaditussa luontoselvityksessä sekä kaavaratkaisussa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena.

Kaavaselostukseen on arvioitu kaavaratkaisun vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustolle. Vaikutusten arviointia on tarkennettu kaavaehdotuksen kaavaselostukseen.

Muilta osin merkitään lausunto tiedoksi.

1.10 Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, 14.2.2024

Yhdistyksemme kokee, etteivät yhdistyksemme lausunnot ole painaneet kovinkaan paljon YVA-lausunnoissa. Siksi haluamme kertoa teille yli 50 vuotta toimineesta yhdistyksestämme, tiedoistamme ja näkemyksistämme seuraavaa, jotka tulee ottaa huomioon ja joita voitte käyttää tai siiteerata omiin tarkoituksiinne lintujen hyvinvointiin ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä uhkaavien hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Suomessa tuhansien lintuharrastajien ansiosta linnuston tila tunnetaan erinomaisesti. Havaintoaineiston avulla on voitu osoittaa, että lajien uhanalaisuudesta kertovalla Suomen punaisella listalla olevien lintulajien lukumäärä on kasvanut 2000-luvun alun 72 lajista jo 121 lajiin, mikä merkitsee puolta Suomen pesimälintulajistosta. Vesistöjen tilan heikkeneminen, maa- ja metsätalous sekä ilmastonmuutos ovat vaikuttaneet tähän eniten. Lintujen vähenemisen hidastamiseen nopeimmin vaikuttavia toimenpiteitä ovat lintuvesien laajamittainen hoito ja kunnostus, luonto- ja ympäristötoimien vahvistaminen maataloudessa sekä varttunutta metsää tarvitsevien lajien elinympäristöjen parempi huomioiminen metsätaloudessa.

Ilmaston lämpeneminen näkyy Meri-Lapissakin jo linnuston muutoksina. Aikaisempaa useampi lintulaji yrittää talvehtia ja uusia lajeja ilmestyy viipymään alueellamme. Lämpeneminen on uhka Lapin tunturi-, suo- ja metsälinnustolle ja näihin elinympäristöihin on tärkeää kohdentaa parantavia toimenpiteitä ilmaston muutoksen hillitsemisen lisäksi.

Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry on mukana valtakunnallisessa taantuvien vesi- ja kosteikkolintujen elinolosuhteiden parantamiseen tähtäävässä HELMI-hankkeessa. Valtakunnassa toimenpiteet peltolintujen ja metsien paikkalintujen vähentämisen pysäyttämiseksi ovat vielä tekemättä, vaikka lintuyhdistysten toimittamat havaintotilastot ovat niitä vuosikymmeniä peräänkuuluttaneet. Luontokadon pysäyttäminen Meri-Lapissa onnistuu, mikäli luonnon monimuotoisuusvaade otetaan kaiken päätöksenteon läpikulkeväksi teemaksi. Kuntien alttius ensisijaisesti kerätä teollisuus- ja energiahankkeiden kautta lisätuloja kiinteistöveroina on tässä kohdin kuin houssuun pissaaminen; se lämmittää vähän aikaa, sitten tulee kylmä.

Meri-Lapin linnustoa uhkaavat muutostekijöistä merkittävimmin ovat entistä kovemmat metsäteollisuuden puuraaka-aineen hankintapaineet tältä alueelta Venäjän puuraaka-ainetuonnin hiivuttua ja alan tuotannon kasvutavoitteiden johdosta, maa- ja merialueille suunnitellut tuulivoimainvestoinnit sekä Ala-Penikoille ja Ranuan Suhankoon suunnitellut kaivoshankkeet. Ala-Penikoille suunniteltu kaivoshanke uhkaa uhanalaisten lintujen kuten huuhkajan ja maakotkan reviirejä. Suhangon kaivos vedenjakajaseudulle toteutettuna uhkaa Ala-Penikan kaivoksen tavoin Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat -Natura-soidensuojelualuetta ja sen monipuolista lintukantaa ja Simojoen vesistöä lintuineen ja lohineen.

Meri-Lapin linnustoa uhkaavat muutostekijöistä merkittävimmin ovat entistä kovemmat metsäteollisuuden puuraaka-aineen hankintapaineet tältä alueelta Venäjän puuraaka-ainetuonnin

hiivuttua ja alan tuotannon kasvutavoitteiden johdosta, maa- ja merialueille suunnitellut tuulivoimainvestoinnit sekä Ala-Penikoille ja Ranuan Suhankoon suunnitellut kaivoshankkeet. Ala-Penikoille suunniteltu kaivoshanke uhkaa uhanalaisten lintujen kuten huuhkajan ja maakotkan revii-rejä. Suhangon kaivos vedenjakajaseudulle toteutettuna uhkaa Ala-Penikan kaivoksen tavoin Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat -Natura-soidensuojelualuetta ja sen monipuolista lintukantaa ja Simojoen vesistöä lintuineen ja lohineen.

Lintujen kevätmuutto suppiloituu Suomen ja Ruotsin rannikoilta Perämeren pohjoispäähän ja Meri-Lappi on kauttaaltaan muuttoreittien kattamaa, erityisesti kolmen pääjoen ja Kivaloiden ohjaamina. Meri-Lappiin suunnitellut ja jo toteutetut tuulivoimalat rannikolla ja sisämaassa sekä 2030-luvulle aloitettaviksi suunnitellut merituulivoimalat on suurin ympäristöuhka yhdessä mittavan lintujen elinympäristöä pirstaloivan metsäautotie- ja siirtolinjaverkoston kanssa. Tuulivoimaloiden arvioidaan vähentävän lintujen määrää 1-5 kilometrin etäisyydeltä jopa 40-60 prosentilla. Samalla muuttolintujen levähdys- ja ruokailumahdollisuudet alueella vähenevät merkittävästi. Pedot löytävät helpommin pirstoutuneista pienmetsistä lintujen pesät ja verottavat näin lintukantoja entisestään.

Kuten julkisuudessa on tuotu esille tuulivoiman käytännön suunnittelu ja rakentaminen juoksee Suomessa alan tutkimuksen edellä, vaikka tuulivoiman terveyshaitat on todettu ihmisillekin suureksi riskiksi.

Tyypilliset raportoidut tuulivoimalan aiheuttamat terveyshaitat ihmisille ovat elämänlaadun huonontuminen, uneen liittyvät häiriöt, kohonnut stressitaso sekä mm. epätyypillinen tinnutus, hui-maus, tasapainohäiriöt, korvakipu ja päänsärky. Infraääni on hyvin matalataajuista melua, jota ei yleensä kuulla, mutta joka pystyy vaikuttamaan kehoon. Tuulivoimalan synnyttämä infraääni leviää täysin hallitsemattomasti ympäristöön useiden kilometrien päähän ja siihen suojautuminen on täysin mahdotonta. Miten mittavia terveysuhkia em.asiat ovatkaan pienempiin eläimiin kuten lintuihin; näitä ei ole senkään vertaa tutkittu. Ne ovat selkeä uhka linnuille monellakin tavalla. Nyt löytyy lisäksi tutkimuksia siitä, että isot linnut kuten kotkat, joutsenet ja kurjet, siis osa uhanalaisista ja harvinaisista linnuista törmäävät kuolettavasti tuulivoimalan lapoihin. Useat lintulajit törmäävät runkoon kuten rakennuksiinkin. Valkoiset tuulimyllyn rungot näyttäytyvät eräiden raporttien mukaan lentoaukkoina, joihin esimerkiksi metsäkanalinnut hakeutuvat kuolettavasti.

Maassa peräänkuulutetaan erityistä tuulivoiman tutkimusohjelmaa ja siihen liittyvää, jatkuvaa tuulivoimateollisuuden haittojen seurantaa. Infraääni aiheuttaa terveydellisiä ongelmia pitkäaikais- ja yhteisvaikutuksina. Infraäänien ja muiden tekijöiden kuten pientaajuisten äänien ja esimerkiksi maavärähtelyn ovat asia, jota Suomessa ei ole tutkittu juuri lainkaan, vaikka suunnitellaan tähän asti käytössä olleita huomattavasti suurtehoisempia, isompia ja huomattavasti korkeampia tuulimyllyjä. Valmisteilla olevia tuulivoimala-alueita on Suomessa yli 200 ja Meri-Lapissakin yksittäisiin kuntiin jopa useita.

Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry on tehnyt koko Meri-Lapin alueen kattavaa lintukantojen ja muuttoreittien kartoitusta jo yli viidenkymmenen vuoden ajan. Nykyään näitä havain-toja käytetään virranomaisten pyynnöstä teollisuus- ja energiatuotantohankkeiden lausunto-jemme pohjana, jotka ovat osana viranomaisten YVA-selvityksiä. Tämä on merkittävä osa toimintaamme alueen linnuston hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden säilymiseksi ja muutostekijöiden vaikutusten minimoimiseksi. Valitettavasti pääosa Meri-Lappiin suunnitelluista tuulivoimaloista sijoittuvat muutto- ja siirtymäreiteille sekä häiritsevästi lintujen reviiri-, levähdys- ja ruokailu-alueille, jolloin joudumme antamaan kielteisen tai rajoittavan lausunnon hankkeille, joita ei ole suunnitteluvaiheessa lintujen kannalta riittävästi harkittu. Lintuyhdistys toivoo siis, ettei tuulivoimaloita rakennettaisi kovinkaan Meri-Lapin maa-alueille eikä merialueellekaan ennen kuin ennakkoivaa tutkimusta niiden vaikutuksesta lintujen hyvinvointiin ja turvallisuuteen ole riittävästi tehty. Lisäksi ainoa selkeä ratkaisu lintuvahinkojen vähentämiseen olisi se, etteivät tuulivoimalat pyörisi vilkkaimman muuton aikana toukokuussa. Viranomaispäätösten lisäksi maanomistajilla olisi valta tuulivoimalasopimusta laadittaessa laittaa vuokrasopimukseen ehto lintujen muuttoajan seisokista sanktioineen.

Yhdistyksemme jäsenet tekevät vapaaehtoista ja yleishyödyllistä työtä koko Meri-Lapin alueella. Tällä hetkellä teemme neljästä, noin 15 vuodenvälein toistuvaa valtakunnallista lintuatlas-kartoitusta v. 2022-2025 käymme läpi kesäisin kaikki 70 Meri-Lapin 10x10 km:n Atlas-ruutua lintupesintöjen ja lintukantojen ja niiden muutosten selvittämiseksi. Tuloksia käytetään ilmastomuutoksen ja ihmisten tekojen vaikutusten selvittämiseksi ja muutosten vaatimien korjaustoimien suunnittelun ja toteutuksen perustaksi.

Yhdistyksellä on jo vuosia kestänyt tiivis yhteistyö Outokummun Elijärven kaivoksen kanssa ympäristö- ja lintuasioissa. Yhtiö on yhdistyksemme mielestä esimerkillinen kaivostoimija, sillä se jalostaa kaiken kromimalminsa Meri-Lapista, on energiaomavarainen ja koko louhinta tapahtuu maan alla. Elijärven kaivoksen saosallasalue on saatu Meri-Lapin yhdeksi parhaaksi muuttolintujen levähdys- ja ruokailupaikaksi ja on samalla myös merkittävä paikkalintujen pesimäalue. Xenus on rakentanut alueelle linnunpönttöjä ja pääskyhotellin.

Yhdistyksemme on yhteistyössä Metsä Groupin kanssa yhtiön omistamalle maalle Pajusaaren, Kivanuoron ja Kiikelin alueelle sijoittuvan Biodiversity Park-pioneerihankkeessa. Tämä Luonnonmonimuotoisuuspuiston budjetti on n. miljoona euroa, jolla on tarkoitus palauttaa ja monipuolistaa alueen linnustoa ja kasvillisuutta. Yhtiöllä on tarkoitus tehdä tämän jälkeen samanlainen puistokuuteen muuhun maahan, joissa sillä on teollisuutta.

Xenuksen alueella on kuusi maailman n. 10.000:sta kansainvälisesti tärkeästä IBA (Important Bird Areas) lintualueesta tärkeiden lintualueiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Ne ovat Runkaus-Saariaapa-Tainijärvet, Karunkijärvi, Veittiaapa-Ristiaapa, Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat, Kilsiaapa-Ristivuoma ja Torniojoen suisto (Pajukari-Oxö-Koivuluodonvuoma). Suomelle tärkeistä 411:sta lintualueista (FINIBA-alueita), jotka ovat luonnonsuojelun kannalta merkittäviä, silmällä

pidettävien uhanalaisten ja kansainvälisen erityisvastuun lintualueiden pesimis- tai kerääntymis-alueita, 16 aluetta sijaitsee Xenuksen toiminta-alueella. Ne ovat lueteltujen IBA-lintualueiden lisäksi ovat Simon sisäsaaristo, Kemin saaret, Pisavaara, Hurujärvi-Kurttujärvi-Iso Mustajärvi, Suuripää-Joutsijärvi, Oravaissaari, Simo-Kuivaniemen suokeskittymä, Kuivasjärvi, Kuivanuoro, Raumonjärven pellot, Lämsänkari ja Kaupunginlahti. Xenus huolehtii näiden alueiden lintukantojen ja pesintöjen seurannasta ja alueiden huomioimisesta eri tahoille annettavissa lausunnoissa.

Xenuksen perustoimintoihin kuuluvat myös lintujen rengastukset, piha- ja metsäruokinnat, yleisöretkien ja lintukoulutusten järjestäminen sekä vuosittaisen jäsenlehden Sirrin julkaiseminen.

Yhdistys on jättänyt maaliskuussa 2023 Ympäristöministeriölle Martimoaapa ja Kivaloiden Penikat kansallispuiston perustamisaloitteen, joka toteutuessaan antaa merkittävän lisästatuksen yhdessä Perämeren kansallispuiston kanssa Meri-Lapin luonnon monimuotoisuudelle sekä lisämahdollisuuksia alueen alkuperäisen luonnon suojelun, virkistys- ja matkailutoiminnan edistämiseksi

Lintukantojen vähenemisen uhan lieventämiseksi Xenus suosittelee lisäksi lämpimästi talviaikaista piha- ja metsäruokintojen säännöllistä ylläpitoa. Maakunnasta on kuulunut, että monet ovat jättäneet ruokinnan pidon lintuinfluenssapelon johdosta. Se on täysin turha pelko, sillä sitä ei ole esiintynyt piha- ja metsäruokinnoissa. Lintuinfluenssa on saanut alkunsa Aasian tehosiipikarjakasvatuksesta. Sitä syntyy ja leviää Pohjolassa vain turkistarhojen ja Norjan merellisissä kassilohikasvatuksen rehujen ja ulosteiden saastuttaneissa ympäristöissä ja pääasiassa lokkien ruokaillessa niissä satapäisin parvin. Lintuinfluenssaa ei ole ilmennyt myöskään Meri-Lapin Riukkajängän eikä Lapin pohjoisimman Kuusiselän kaatopaikoilla, vaikka niillä molemmilla esiintyy kevästä syksyyn molemmilla tuhansia lokkeja. Näissä on järjestäytynyt ja osin eristetty jätteen- ja jätöskäsittely, toisin kuin turkistarhoilla ja Jäämeren norjanlohen meriallaskasvatustiloksilla.

VASTINE

Merkittään lausunto tiedoksi. Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry:n lausuntoihin on laadittu vastineet edellä (Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry 25.2. ja 21.3.2024).

1.11 Metsähallitus, 19.3.2024

Tornion kaupunki on pyytänyt lausuntoa Tornion Karhakkamaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Hankkeessa suunnitellaan rakennettavaksi enintään 48 tuulivoimalaa, joiden korkeus on max 300 metriä ja yksikköteho noin 6–10 MW. Sähkön siirtämiseksi rakennetaan noin 52 kilometrin pituinen 400 kV:n voimajohto tuulivoimapuistosta Petäjäskosken sähköasemalle.

Hankkeessa tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

- VE0: Uusia tuulivoimaloita ei toteuteta.
- VE1: Karhakkamaan alueelle rakennetaan 48 uutta tuulivoimalaa.
- VE2: Karhakkamaan alueelle rakennetaan 42 uutta tuulivoimalaa.

Sähkönsiirron reittivaihtoehdot VE A ja VE B sijoittuvat nykyisen voimajohdon rinnalle. Lisäksi tarkastellaan sähkönsiirron vaihtoehtoa VE 0, jossa voimajohtoa ei toteuteta.

Metsähallituksen asema lausunnonantajana:

Metsähallitus lausuu asiasta tiettyjen uhanalaisten petolintulajien asiantuntijaviranomaisena ja niiden valtakunnallisesta seurannasta vastaavana tahona.

Metsähallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Tuulivoimapuiston maakotkaan kohdistuvat vaikutukset on kuitattu YVA-selostuksessa lyhyesti maininnalla siitä, että lähimmät maakotkan pesäpaikat sijoittuvat yli kahdeksan kilometrin etäisyydelle voimaloista. Metsähallitus pitää maakotkaan liittyvää vaikutusten arviota puutteellisena ja edellyttää hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvien maakotkareviirien osalta tarkempaa arviointia, reviiireille sijoittuvien hankkeiden yhteisvaikutusten huomiointia sekä seuranta. Näitä on kuvattu tarkemmin vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa lausunnonosassa.

Salassa pidettävä osuus alkaa (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 §)

...

Salassa pidettävä osuus päättyy

VASTINE

Maakotkaan kohdistuvia vaikutusten arviointeja on päivitetty erilliseen kotkaselvitysraporttiin (viranomaisliite). YVA-menettelyn sekä kaavaluonnoksen jälkeen voimaloita on myös siirretty sekä poistettu kaava-alueen pohjoisimmalta reunalta Hirsimaantien eteläpuolelle. Kaava-alueen itäpuolen pohjoisimmat voimat sijaitsevat myös aiempaa etelämpänä. Siirroilla on huomioitu kaava-

alueen pohjoispuolella sijaitseva maakotkareviiri. Sähkönsiirtoreitille suositellaan avoimille alueille asennettavaksi linnuston huomiomerkintöjä.

1.12 Mustajärven kyläyhdistys, 22.3.2024

Mustajärven kyläyhdistys vastustaa Karhakkamaan tuulivoimahanketta

Kiinteistöjen arvo

Tuuliteollisuus maksaa korvauksia maanomistajille ja viereisen maapalstan omistajille, mutta usein nämä omistajat asuvat kymmenien ja satojen kilometrien päässä haitoista. Alueen lähistöllä asuvat asukkaat kärsivät haitat mutta eivät saa korvaukseksi yhtään mitään. Me, jotka haluamme maalla asua ja olemme siihen rahamme laittaneet, olemme nyt vankeina velkaisessa talossa, jota ei saa myytyä, sillä tuuliteollisuusalueet naapurissa ovat romahduttaneet kiinteistöjen arvon. Miten julkeaa kylien kaupungiksi itseään tituleeraavalta Torniolta näin törkeästi kohdella meitä pohjoisten kylien asukkaita.

Asukas kysely

Vuonna 2021 toteutettu asukaskysely oli heikko suoritus ja kuvaa ylimielisyyttä, jolla hanketoimijat järjestäen alueen asukkaisiin ja suurimman haitan kärsijöihin suhtautuu. Kysely laitetaan postissa menemään asukkaille loma-aikana varsin tiukan aikarajan puitteissa. Useat tuntemani alueen asukkaat huomasivat kyselyn aikarajan umpeuduttua tai muuten liian myöhään ja jättivät siten vastaamatta. Tästä epäonnistuneesta kyselystä kertoo vahvasti sen alhainen vastausprosentti kysely ei tavoittanut asukkaita.

Vastauksista on nähtävissä, että Kitkiäisvaaraan viekkaudella ja vääräydellä rakennetun voimala-alueen lähialueen asukkaat osaavat kertoa, että haittoihin ei totu, vaikka lobbarit ja myyntimiehet niin haluavat uskotella.

Asukaskyselyssä osattiin kysyä, että liioitellaanko haittoja julkisessa keskustelussa, mutta oleellinen kysymys loisti poissaolollaan eli vähätelläänkö haittoja. Tämä kysymys olisi ollut oleellista esittää, kun kysytään alueen asukailta tuntemuksia. Kyselystä paistoi selkeästi se, että yritettiin kysymyksillä ohjailta vastaajia ja saada tietynlaisia vastauksia ja välttää ikävät vastaukset.

Seurantaryhmä

Ympäristövaikutusten arviointi selostuksessa sivulla 48 mainitaan, että Mustajärven kyläyhdistys olisi mukana ympäristön vaikutusten arvioinnin seurantaryhmässä. Puheenjohtajana en ole saanut ainuttakaan kutsua noihin tilaisuuksiin.

VASTINE

Kiinteistöjen hinta perustuu mm. yleiseen markkinatilanteeseen, olosuhteissa tapahtuvaan muutokseen ja mm. luottoluokitukseen sekä esimerkiksi väestöennusteeseen (vrt. HYPO). Kiinteistön arvo muuttuu suhdanteiden mukaisesti myös alueilla, jossa ei ole tuulivoimaa.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tueksi toteutettiin asukaskysely Karhakkamaan tuulivoimapaiston ja sähkönsiirtoreitin vaikutusalueen vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille. Kysely toteutettiin postikyselynä heinäkuussa 2021. Kysely lähetettiin 650 kotitalouteen, 500 kotitalouteen Suomessa ja 150 kotitalouteen Ruotsissa. Kyselyn palautusaika oli 30.7.2021, mutta kyselyn tuloksissa ovat mukana kaikki, myös elokuussa, palautuneet vastaukset. Suomen puolelle lähetetyistä kyselyistä palautui 28 % ja Ruotsin puolelle lähetetyistä 49 %. Yhteensä vastauksia kyselyyn saatiin 212 kappaletta, joten vastausprosentti oli 33 %.

Seurantaryhmä kuuluu osaksi Karhakkamaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyä eikä suoraan liity osaksi kaavaprosessia. Kaavaa on kuitenkin laadittu yhdessä YVA-menettelyn kanssa, jolloin myös seurantaryhmästä on esitelty yleiskaavan etenemistä sekä saatu tietoa kaavan laadintaa varten. Jostain syystä Mustajärven kyläyhdistyksen puheenjohtajalle ei ole lähtenyt kutsua seurantaryhmän koollekutsumisen yhteydessä. Mustajärven kyläyhdistys on kuitenkin ollut edustettuna 2. seurantaryhmässä 28.11.2023.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

1.13 Telia Finland Oyj 24.1.2024

Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).

Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

1.14 Väylävirasto, 18.3.2024

Tekstiä Tornion kaupunki on pyytänyt Väylävirastolta lausuntoa Karhakkamaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Exilion Tuuli Ky suunnittelee tuulivoimapuistoa Tornion Karhakkamaan alueelle. Tuulivoimapuiston pinta-ala on noin 9 140 hehtaaria.

Tuulivoimapuistoon suunnitellaan enintään 48 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalan yksikköteho on noin 6–10 MW.

Hankkeen sähkönsiirtoa varten suunnitellaan 400 kV voimajohton rakentamista tuulivoimapuistosta Petäjäskosken sähköasemalle. Voimajohtoreitti sijoittuu Tornion kaupungin, Tervolan kunnan ja Rovaniemen kaupungin alueille. Voimajohtoreitti sijoittuu pääosin nykyinen Fingridin 400 kV voimajohton rinnalle. Tarvittavan voimajohtoreitin pituus on noin 52 kilometriä.

YVA-suunnitelmasta saadun runsaan palautteen perusteella hankealuetta ja voimalamäärää pienennettiin, ja tehtyjen luontoselvitysten perusteella voimalapaikkojen sijainteja tarkistettiin ja voimaloita siirrettiin pois arvokkailta luontokohteilta. Sähkönsiirtoreittivaihtoehdot pysyivät samana kuin YVA-suunnitelmavaiheessa.

Tuulivoimapuiston länsipuolelle sijoittuu valtatie 21 (Jokivarrentie/Torniontie) noin 5 km etäisyydelle, ja eteläpuolelle yhdystiet 19616 (Mustajärventie) ja 19580 (Palovaarantie) noin 4,5 km ja 3 km etäisyydelle. Hankealue rajautuu kaakkois- ja itäreunalla yhdystiehen 19582 (Palovaarantie). Pohjoispuolelle hankealuetta sijoittuu yhdystie 19619 (Väystäjäntie) noin 3,5 km etäisyydelle. Tornio–Kolari -rata sijoittuu alueen länsipuolelle reilun kolmen kilometrin etäisyydelle tuulivoimapuistosta. Sähkönsiirron reittivaihtoehdot risteävät useiden teiden ja Laurila-Kemijärvi -radan kanssa.

Hankkeen aiheuttamia liikenteellisiä vaikutuksia on arvioitu vertaamalla hankkeen aiheuttamia kuljetusmääriä teiden nykyisiin liikennemääriin. Liikenteen lisäystä on tarkasteltu sekä absoluuttisesti että suhteellisesti verrattuna nykyiseen liikennemäärään. Liikenteen kokonaislisääntyminen ja raskaan liikenteen lisääntyminen on tarkasteltu erikseen. Liikenteen lisääntymisen sekä kuljetusten tyyppin perusteella on arvioitu vaikutuksia kuljetusreittien liikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen.

Tuulivoimalakomponentit ja pystytyskalusto kuljetetaan todennäköisesti joko Kemin tai Tornion satamasta.

Hankkeen merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen aiheutuvat rakentamisen aikana. Molemissa toteutusvaihtoehdoissa yhdystielle 19580 ja valtatielle 21 kohdistuvan liikennevaikutuksen merkittävyys arvioidaan kohtalaiseksi. Yhdystielle 19582 kohdistuvan liikennevaikutuksen merkittävyys arvioidaan vähäiseksi molemmissa toteutusvaihtoehdoissa. Kokonaisuudessaan hankkeen liikennevaikutuksen merkittävyys arvioidaan molemmissa toteutusvaihtoehdoissa kohtalaiseksi.

Rakentamisesta aiheutuva liikennehaitta tuulivoimapuiston lähiympäristössä on kuitenkin kestoltaan melko lyhytaikainen ja luonteeltaan tilapäinen, joten vaikutukset liikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen ovat kokonaisuutena ohimeneviä. Tuulivoimapuiston toiminnan aikana liikenteeseen ei kohdistu oleellisia vaikutuksia.

Väylävirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Väylävirastolla ei ole lausuttavaa osayleiskaavasta, joten lausunto koskee ainoastaan YVA-selostusta.

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni+lapa) + suoja-alue liikenneväylän keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet, jotka löytyvät sivulta: <https://vayla.fi/suunnittelu-rakentaminen>.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Rautatiealueella voimajohtojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla. Lunastusluvan lisäksi voimalinjan rakentaminen rautatietä risteävästi vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä (rautalaki 36 §). Sopimuksen yhteydessä varmistetaan turvallinen työskentely ja vastuut rautatien risteämissä. Sähköradan ylityksissä tulee olla vapaata tilaa (voimajohdon etäisyys) vähintään 11,5 m + jännitelisä kiskonselästä lukien. Korkeusvaatimus voi olla tätäkin suurempi, mikäli risteämän

kohdalla on muita ratateknisiä laitteita. Väylävirasto allekirjoittaa ja hyväksyy sähköradan ylitykset voimajohtojen osalta.

Työskenneltäessä ja liikuttaessa rata-alueella ja myös radan suoja-alueella on tarkistettava aina ratatyöluvan tarve. Rautatiealueella ja myös radan suoja-alueella työskenneltäessä ja liikuttaessa on noudatettava Väyläviraston ohjetta Radanpidon turvallisuusohjeet (Väyläviraston ohjeita 40/2022), ohjetta Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset (Väyläviraston ohjeita 21/2022) sekä tarvittaessa Sähkörataohjeita (Liikenneviraston ohjeita 7/2016). Työn tarvitsemista rautatieliikenteen liikennekatkoista on sovittava erikseen Fintraffic Raide Oy:n liikennesuunnittelun kanssa.

Väylävirasto huomauttaa, että ajantasainen ohje on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluettelo>).

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Lapin ELY-keskuksen L-vastuualue.

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

1.15 Paliskuntain yhdistys, 22.3.2024

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky suunnittelee tuulivoimateollisuusaluetta Tornion kaupungin pohjoisosaan Karhakkamaan alueelle, joka rajoittuu Ylitornion kuntaan sekä lähimmillään noin neljän (4) kilometrin etäisyydelle Tornionjoesta ja Ruotsin rajasta. Kaava-alueelle suunnitellaan 42 (VE 2) tai 48 (VE 1) tuulivoimalan rakentamista. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Tuulivoimateollisuusalueen tuottaman sähkön siirtämiseksi kantaverkkoon rakennetaan 400 kV voimajohto kaava-alueelta Petäjäsken sähköselle. Voimajohtoreitin pituus on noin 52 kilometriä. Voimajohto sijoittuu Tornion, Tervolan ja Rovaniemen kuntien alueelle nykyisen 400 kV voimajohdon kanssa samaan maastokäytävään, joko voimajohdon etelä- (VE B) tai pohjoispuolelle (VE A). Tuulivoimaloiden ja voimajohdon lisäksi kaava-alueelle rakennetaan uusi 400 kV:n sähkösama.

Karhakkamaan tuulivoimahanke sijoittuu poronhoitoalueen ulkopuolelle. Se rajautuu kuitenkin poronhoitoalueeseen, Lohijärven paliskuntaan. Lohijärven paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1400 ja poronomistajia on 51. Hankkeen sähkönsiirto sijoittuisi pääosin Palojärven paliskunnan alueelle. Palojärven paliskunnassa suurin sallittu eloporojen määrä on 5 000 eloporoa ja paliskunnassa on 176 poronomistajaa. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Lohijärven paliskuntaan sijoittuu ennestään Reväsvaaran tuulivoimahanke (12 voimalaa), joka on kaavaehdotusvaiheessa ja suunnitteilla on myös laaja Kuusivuoman hanke. Palojärven paliskuntaan sijoittuu Varevaaran toiminnassa oleva tuulivoimateollisuusalue sekä useita laajoja tuulivoimahankkeita ja voimajohtoja, joilla on yhteisvaikutuksia Karhakkamaan hankkeen kanssa. Paliskunnat ovat erittäin huolissaan hankkeiden yhteisvaikutuksista, alueidensa laidunmaiden riittävydestä ja poronhoidon järjestämisen mahdollisuuksista tulevaisuudessa.

Poronhoidon huomioon ottaminen tuulivoimahankkeissa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta” (PHL 3§). Poronhoitolaissa 53 §:n mukaan: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.”

Poronhoitolain lisäksi voimassa olevan Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräys edellyttää, että hankkeen suunnittelussa turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös omalta osaltaan alueella toimi-vaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon voi kohdistua vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä.

Vaikutukset poronhoitoon

Poronhoito on ekstensiivinen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu laajoihin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (mm. kesä, talvi, rykimä, vasoma), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoidon toiminta-alueet ja infrastruktuuri (mm. kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidat ym.). Paliskunnan toiminta on suunnitelmallista elinkeinon harjoittamista. Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta vaikuttaa poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen on yhtenäinen toimintaympäristö. Eri alueiden merkityksen suuruus vaihtelee paliskunnan sisällä.

Tuulivoimahanke sijoittuu Lohijärven paliskunnan toiminta-alueen välittömään läheisyyteen. Poronhoitoalueen rajalla ei ole aita, joten Lohijärven poroja voi jossain määrin olla myös suunnitellulla tuotantoalueella. Sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat pääosin Palojärven paliskunnan toiminta-alueille leventäen olemassa olevaa 400 kV voimajohdon johtokäytävää 33 metrillä. Voimajohto sijoittuu Palojärven paliskunnan alueelle noin 37 kilometrin matkalla, eli merkittävän laajalle alueelle.

Porot todennäköisesti välttävät tuulivoiman lähialueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke lentoestevaloista) vuoksi tai mikäli niitä ei voida enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä. Lukuisten pohjoismaisten tutkimusten mukaan etenkin vaatimet (yli 80 % porokarjasta) ovat herkkiä ihmistoiminnan ja infrastruktuurin aiheuttamalle häiriölle, varsinkin kevättalvella tiineyden loppuvaiheessa, vasoma-aikana ja sen jälkeen (Skarin & Åhman 2014). Etenkin Ruotsissa on tutkittu poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia tuulivoiman osalta. Skarinin ym. (2015) mukaan vasomisaikana porovaatimet välttivät tuulivoimatuotantoalueita ja niiden rakentamisaikana jopa 3,5 km päähän alueesta. Porojen laidunalueen välttämistä ilmeni sekä elinpiirin valinnan tasolla, että elinpiirin sisällä tapahtuvalla laitumen valinnan tasolla. Porot myös lakkasivat käyttämästä tai käyttivät vähemmän tuulivoimatuotantoalueiden läheisiä vakiintuneita kulkureittejään ja liikkuivat nopeammin alueen poikki (Skarin ym. 2015). Tuulivoiman aiheuttama häiriö (melu ja voimaloista näkyvä liike) porojen laiduntamiselle vasoma-aikana on todettu myös hankkeiden toiminnan aikana, ja haitan on todettu olevan suurempi kuin rakentamisen aikana (Skarin ym. 2018). Muita mahdollisia vaikutuksia voi aiheutua esimerkiksi poronhoitotöille, poronhoidon järjestämiselle, poronhoidon rakenteille tai onnettomuuksista poroille. Hankealueen lähelle ja voimajohtoreitille sijoittuu paliskuntien eri vuodenaikaisia laidunalueita sekä lähialueille kiinteitä rakenteita ja siirtoaitapaikkoja.

Vaikka varsinainen tuotantoalue ei ole Lohijärven paliskunnan alueella, tuulivoiman vaikutukset käytännössä ulottuvat poronhoitoalueelle, sillä alue rajautuu paliskunnan rajaan. Martimojoki on luontainen raja, jonka pohjoispuolella porot pysyvät yksittäisiä talvella toiselle puolelle kulkeutuvia poroja lukuun ottamatta. Martimojokivarsi kuitenkin ulottuu jonkin matkaa Tornion puolelle hankealueen koillisosassa, joten poroja saattaa kyseisen jokivarren ja Lohijärven paliskunnan

etelärajan välisellä alueella laiduntaa. Viisi voimalaa sijoittuu kummassakin hankkeen vaihtoehdossa Martimojoen pohjoispuolelle Lohijärven paliskunnan aluetta vasten tällä alueella. Länнемпänäkin paliskunnan kevätlaidunalueet rajautuvat hankealueeseen. Poroja myös vasoo alueella, sillä Martimojokivarsi on rauhallista laidunaluetta missä ei ole asutusta. Hankkeen 40 db melualue ulottuu joitakin satoja metrejä, ja 35 db melualue noin kilometrin verran Lohijärven paliskunnan puolelle. Voimalat myös näkyvät osittain Lohijärven puolelle, alueille, joita poro voi käyttää vasomiseen ja kesälaiduntamiseen (avosuot ja niiden reunat). Kun talousmetsiä hakataan vuosikymmeniä kestävä tuulivoimatuotannon aikana, voimaloita myös tulee näkyviin uusissa paikoissa. Hankkeesta aiheutuu todennäköisiä epäsuoria laidunmenetyksiä sen toiminnan aiheuttaman häiriövaikutuksen vuoksi. Lohijärven paliskunnan erotusaitoja ei sijoitu välittömästi tuotantoalueen läheisyyteen, mutta kauemmaskin voi ulottua vaikutuksia poronhoitotöille, mikäli porojen laidunnus merkittävästi muuttuu.

Voimajohtoista aiheutuu Palojärven paliskunnalle välittömiä laidunten menetyksiä puuston poistamisen vuoksi sekä laidunten muutoksia. Voimajohtolinjojen alueet myös muuttuvat rauhatto-miksi, sillä niille tyypillisesti syntyy luvallisia tai luvattomia kelkkareittejä. Puissa kasvavat jäkälät ja lupot ovat tärkeää talven ja kevättalven ravintoa. Palojärven poroista muutamia satoja laiduntaa voimajohtoalueen lähialueilla talvella vapaasti ilman lisäruokintaa, ja ne siirtyvät keväällä voimajohtoalueen kautta vasoma-alueilleen pohjoisemmaksi. Juuri tuohon aikaan alueiden ravinto (etenkin lupot) ja rauhallisuus ovat poroille kriittisimmät resurssit, jotka osittain poistuvat tai ovat vaarassa hankkeen vuoksi varsin laajalla alueella, voimajohtolinjan sijoituessa paliskunnan eteläosan poikki.

Karhakkamaan hanke lisää yhteisvaikutuksia, joita aiheutuu siitä ja muista Palojärven ja Lohijärven alueelle suunnitelluista tuulivoimahankkeista. Hanke myös osaltaan mahdollistaa kyseisiä hankkeita, sillä niissä voidaan mahdollisesti käyttää yhteistä sähkönsiirtoa. Lisäksi hankkeet yhdessä vauhdittavat uuden Fingridin Louepalon sähköaseman rakentamista, joka taas kerää puoleensa voimajohtoja kaikkialta ympäristöstä eli vaikutukset kumuloituvat.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristölle aiheutetut muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ja huomioon ottamiseen suunnittelussa ohjaa paitsi poronhoitolaki, myös YVA-laki sekä alueella voimassa oleva maakuntakaava. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi tulee lakisääteisesti (MRL 9 §) tehdä niin laajalla alueella, kuin vaikutuksia ilmenee.

Poronhoidon nykytilaa on selvitetty ja poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu YVA:ssa. Paliskuntien kanssa on toteutettu vuorovaikutusta neuvotteluiden avulla. Porotalousselvityksessä on hyödynnetty lisäksi paikkatietoja, tilastoja sekä tutkimustuloksia poronhoitoon liittyen sekä hankkeessa tehtyä meluanalyysiä. Arvioinnin mukaan tosin yli 35 dB melualue ulottuisi vain noin puolen kilometrin alueella Lohijärven paliskunnan puolelle. Kuitenkin toisaalla YVA-selostuksessa, itse melualueanalyysin kartoilla myös 40 dB alueet ovat Lohijärven paliskunnan puolella ja 35 dB-

alue noin kilometrin vyöhykkeenä paliskunnan alueella. Muutenkin teollisen tuulivoimamelun jatkuva humina on eri asia kuin luonnon äänet, ja porolla on parempi kuulo kuin ihmisellä, eli melu häiritsee herkemmin. Arvioinnissa voimajohdon vaikutusta verrataan metsätalouteen koko Palojärven paliskunnassa, mikä on eri asia ja vähättelee vaikutusta: metsätalousmetsät lähtökohtaisesti tulisi uudistaa, kun puolestaan kerran voimajohdon käyttöön otettu alue käytetään aina uudelleen voimajohtoaukeana, ja sen varteen pyritään sijoittamaan myös tulevat uudet voimajohdot (alueella tälläkin hetkellä peräti kuusi hanketta, joissa tätä suunnitellaan). Tällöin menetys voimajohtoaukeaksi on käytännössä pysyvä.

Torniojoen ja Kemijoen väliin tulee muodostumaan käytännössä yhtenäinen lähes 50 km leveä, ja pohjoiseteläsuunnassa 10–45 km laajuinen tuulivoimateollisuusalue tiestöineen ja vielä laajemmalle ulottuvine voimajohtoineen, mikäli kaikki suunnitellut hankkeet toteutuvat. Yhteisvaikutuksia poronhoitoon ei ole arvioitu mitenkään. Ne olisi tullut arvioida. Samaan sähkönsiirtokäytävään suunnittelee mahdollisesti kuusi tuulivoimahanketta voimajohtoa, ja yhteisvaikutus poronhoidolle niiden toteutuessa erillisinä olisi merkittävän kielteinen. Lohijärven alueelle sijoittuu kaavaehdotuksen päätöksentekovaiheeseen siirtyvä Reväsvaaran hanke, sekä kaavoituksen aloittamispäätöksen saanut Kuusivuoman hanke. Niiden yhteisvaikutus pienen paliskunnan poronhoidolle olisi niin ikään merkittävä kielteinen. Hankkeen vaikutusten arvioinnista on erimielisyyttä ja on merkittävä puute vuorovaikutuksessa, ettei sitä ole käyty yhdessä läpi poronhoitajien kanssa ennen sen julkaisemista.

Haittojen lieventämiskeinoksi esitetään YVA:ssa toimijoiden välistä vuoropuhelua. Hanketoimija ei ole sellaista käytännössä toteuttanut paliskuntien kanssa. Toimista haittojen estämiseksi ei ole sovittu. Voimajohdon osalta esitetään myös vuoropuhelua, kriittisten aikojen huomioon ottamista ja vesakoiden raivaamista. Raivaaminen nimenomaan lisäisi luvatonta kelkkailua, joka voi olla kriittinen tekijä alueella. Todellista haittojen vähentämistä voitaisiin tehdä esimerkiksi voimaloiden vähentämisellä poronhoitoalueen rajalta Martimojoen pohjoispuolella. Poronhoitoalueelta maa-ainesten ottamista tulee välttää. Samoin poronhoitoalueelta tuotantoalueelle johtavan tiestön parantamista ja ympäri vuoden aukipitämistä.

Hankkeen osayleiskaavassa ei pyritä estämään poronhoidolle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Kaavassa ei esim. anneta poronhoidon turvaamista edellyttäviä määräyksiä. Näitä tulisi harkita, vaikka hanke onkin käytännössä tuotantoalueen osalta poronhoitoalueen eteläpuolella, sillä vaikutukset ulottuvat poronhoitoalueelle ja niitä tulee pyrkiä estämään ja kompensoida. Kaavan vaikutuksia vähentäisi merkittävästi, mikäli Martimojoen pohjoispuolelta poistettaisiin viisi tuulivoimaa. Kaavan jatkosuunnittelun aikana tulisi etsiä myös muita keinoja haittojen estämiseen ja lieventämiseen poronhoidon suhteen yhteistyössä asianomaisten paliskuntien kanssa, eli järjestää kaavaneuvottelu.

Lopuksi

Alueen maakuntakaavasta tulee määräyksiä, jotka YVA-lain ja poronhoitolain kanssa edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. YVA-menettelyssä on arvioitu poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia, mutta arvioinnissa ja osallistamisessa on puutteita ja erimielisyyttä. Esimerkiksi yhteisvaikutuksia poronhoidolle ei ole arvioitu.

Tuulivoimatuotannon rakentamisesta ja toiminnasta poronhoidolle aiheutuvat haitat tulee pyrkiä estämään ja lieventämään yhteistyössä alueen paliskuntien kanssa. Jäljelle jäävät haitat tulee kompensoida paliskunnille. Myös muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa tulee tehdä yhteistyötä niistä aiheutuvien haitallisten yhteisvaikutusten estämiseksi.

VASTINE

Kaava-alueen sijoituessa poronhoitoalueen ulkopuolelle ei alueen suunnitteluun kohdistu Poronhoitolain (PHL 848/1990) tai Länsi-Lapin maakuntakaavassa poronhoitoalueelle osoitettuja suunnittelumääräyksiä. Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuva sähkönsiirto ei myöskään kuulu nyt kaavoitettavaan alueeseen, joten Palojärven paliskuntaan kohdistuvia vaikutuksia ei tämän kaavan yhteydessä käsitellä.

Karhakkamaan tuulivoimahankkeen suunnittelussa on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-laki, 252/2017). Koska tuulivoimaloiden vaikutusten on tunnistettu voivan olla laaja alaisia, on YVA-menettelyssä arvioitu myös Lohijärven paliskuntaan kohdistuvia vaikutuksia siitä huolimatta, että kaava-alue sijoittuu paliskunnan ja poronhoitoalueen ulkopuolelle. Siten YVA-lain henkeä poronhoidon erityisestä huomioon ottamisesta nähdään noudatetun.

Arviointi on mukaillut Paliskuntain yhdistyksen tuottaman ”Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa” sisältöä ja paliskunnan edustajia on tavattu arviointimenettelyn alkuvaiheessa. Vaikka arviointiin sisältyy paliskuntain yhdistyksenkin esiin nostamia puutteita, on selvitystyö ja arviointi viranomaisen perustellun päätelmän mukaan riittävä, jotta vaikutusten merkittävyys Lohijärven paliskunnalle on voitu arvioida vähäiseksi.

Kaavaselistusta on päivitetty melumallinnusten ja voimalasijoitteluiden osalta, mutta suunnitelmat noudattavat lähes identtisesti YVA-menettelyn aikaista hankevaihtoehtoa VE1, joten arviointi sinälään ei ole muuttunut. Lisäksi arviointiin on lisätty yhteisvaikutusten arviointi poronhoitoon osio.

Kaavan toteutumisella ei nähdä olevan Lohijärven paliskunnan poronhoidolle merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joten kaavamääräyksissä ei ole esitetty sitovia keinoja haittojen vähentämiseksi. Hanketoimijalle on suositeltu kuitenkin yhteyden ylläpitämistä Lohijärven paliskuntaan, jotta mahdollisista haitoista oltaisiin tietoisia ja niiden korvaamisesta voitaisiin sopia paliskunnan ja hanketoimijan kesken tarvittaessa.

1.16 Pro Torniojokilaakso ry, 22.3.2024

Vastustamme Karhakkamaan tuulivoimaloita, sillä ne vaikuttavat peruuttamattomasti kansallisesti arvokkaaksi määriteltyyn maisemaan Suomessa ja Ruotsissa, kahden maan yhteiseen kulttuuriperintöön, alueen monimuotoiseen luontoon ja eläimiin, lähialueen asukkaiden terveyteen ja elämän työhön sekä matkailuun.

Tämän tuulivoimahankkeen tekemässä selvityksessä on monia asioita kuitattu sillä, että tällä asiolla ei ole suurta merkitystä. Niillä asioilla ei ehkä ole merkitystä heille, jotka asuvat täältä kaukana. Mutta niillä asioilla on merkitystä meille, jotka elämme täällä tai olemme täältä lähtöisin. Niillä on merkitystä tämän alueen luonnolle, maisemalle, eläimille ja asukkaiden kulttuuriperinnölle ja identiteetille

MAISEMA

Selvityksessä vähätellään suuresti maisemahaittaa. Hankkeessa maisemalle ei ole annettu arvoa ja se on ohitettu ylimalkaisesti. Tämä on käsittämätöntä, sillä tuulivoimarakentamisen suunnittelun periaatteiden mukaan tuulivoimarakentamiselle soveltumattomia alueita ovat muun muassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt!

Muistutamme hankkeen toteuttajia, että aivan hankealueen edessä on Eteläinen Tornionjokilaakso, joka on kansallisesti arvokkaaksi määritelty maisema. Ruotsin puolella koko Tornionjokilaakson alue on kansallisesti arvokasta Riksintresse-alueita. Nämä ovat molemmissa valtioissa kaikista arvokkaimpia maisemia. Aavasaksa ja Tornionjokilaakso ovat myös yksi 27. kansallismaisemasta, jonka maisemaan suunnitellut tuulivoimalat peruuttamattomasti vaikuttavat.

Vain harva maisema-alueista on nimetty maisemanähtävyyksiksi, ja yksi tällainen on UNESCON maailmanperintökohde Aavasaksa. Maisemanähtävyydet ovat hyvin tunnettuja, maisemaltaan ainutkertaisia ja kulttuurihistoriallisesti huomattavia kohteita, joissa erityistä huomiota kiinnitetään maisemakuvaan ja luonnonpiirteisiin. Maisemanähtävyydet ovat usein myös vetovoimaisia matkailukohteita.

"Kansallismaisemat ovat tärkeä osa kansallista kulttuuriamme ja vastuu kulttuuriperinnostämme on yhteinen- Kansallismaisemat ovat voimavara ja innoituksen lähde kulttuuriperintömme vaalimiseksi. Rakennettaessa tai suunniteltaessa maankäyttöä arvokkaille alueille tulisi perussääntönä olla alueen tai paikan ominaisuusluonteen, sen symboliarvon säilyttäminen." (Ympäristöministeriö, Kansallismaisema (1993))

HAVAINNEKUVAT

Havainnekuvat on otettu epäsopivilta paikoilta, usein vieläpä jonkin puskan, rakennuksen tai pienen metsän takaa. Aivan kuin ilkkuen, että havainnekuvat on otettu, kun niin on määrätty. Pahinta

on, että vain paikalliset tuntevat seudun ja ymmärtävät, miten kuvilla manipuloidaan. Muille nämä kuvat menevät varmaan ihan täydestä läpi, ja se on näiden kuvien tarkoitus. Aivan niin kuin tällaisessa hankkeessa ei olisi tarpeeksi muutenkin kestämistä, niin sitten annetaan tuulivoimayhtiöiden rahoittamien konsulttien vielä tällaisissakin asioissa pitää paikallisia pilkkanaan. Maisemavaikutuksia tulisi esitellä laadukkaiden videoiden avulla ja myös näkymät pimeällä pitäisi mallintaa.

LUONTOKARTOITUS

Miksei majavien syönnöksistä ole lähetetty Lukelle näytteitä, vaikka ne ovat hyvin suurella todennäköisyydellä Euroopan majavia? Ei voi olla niin, että selvitykset tehdään haastatteluilla, sillä haastateltavat saattavat hyötyä tuulivoimaloista taloudellisesti. Majavien syönnöksistä pitää lähettää näytteet Lukelle.

Miksei selvityksessä puhuta mitään taimenista ja niiden kutupaikoista? Taimen on erittäin arka kala ja rauhoitettu Tornionjoella. Tällä suunnitelmalla yksi parhaista taimenen kutupaikoista Martimojoella rakennetaan täyteen tuulivoimaa eikä asiaa edes selvitetä.

Karhakkamaan luontokartoitus on tehty liian suppeasti, liian lyhyellä aikavälillä ja väriin aikoihin, jolla tulokset olisivat kattavia mm. muuttolintujen reittien ja suojeltavien eläinten kartoittamiseksi. Tämä myönnetään selvityksessäkin.

Näin mittavassa teollisen mittaluokan hankkeessa vaikutuksia täytyisi seurata perusteellisemmin, myös yöaikana ja koko muuttokauden ajan- Karunkijärvi on kuitenkin kansainvälisesti arvokas lintualue, Kainuunkylien saaret ovat linnustollisesti huomattavia ja Natura-alue Hurujärvi-Iso-Mustajärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan ja siellä pesii uhanalaisia lintuja kuten mustakurkku-uikku.

ASUKKAAT

Tuulivoimaloista koituvasta melu-, infraääni- ja välkehaitoista sekä valosaasteesta kärsivät eniten ne, jotka alueella asuvat ja altistuvat sillä päivin ja öin. Selvityksessä esitetty etäisyys asutukseen on riittämätön.

Tuulivoimalan rakentajilta pitää mielestämme edellyttää ympäristölupaa, sillä toiminnasta saattaa aiheutua naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa naapureille. Nykyisistä Kitkiäisvaaran tuulivoimaloista jo on kyseistä haittaa, ja tämän kokoluokan hanke maailman suurimpia tuulivoimaloita ei varmasti ole rasitukseltaan vähäisempi (Naapuruussuhdelaki 17 S).

Lisäksi kiinteistöjen arvot romahtavat, eivätkä alueen asukkaat pääse muuttamaan pois vaikka haluaisivat. Kuka heidän kiinteistönsä ostaisi? Kuinka he voivat muuttaa pois, jos koko omaisuus on kiinteistössä kiinni ja lainatkin niskassa? On hyvin yleistä, että ihmisten varallisuus on talossa kiinni.

RUOTSI

Tornionjokilaakso muodostaa omaleimaisen ja muusta Peräpohjolasta erottuvan kulttuurisen kokonaisuuden, jonka tärkeimpiin piirteisiin kuuluu tiivis valtion rajan ylittävä vuorovaikutus. Jokivarren kylät sijaitsevat tyypillisesti molemmin puolin jokea ja kylien välinen yhteys on tiivis.

Rannoille erotettu mutta Väylän yhdistämä kansa kahdesta valtiosta joutuu nyt puolustamaan Tornionjokilaaksoa ja perustelemaan sen arvoa oman kuntansa päättäjille, etteivät he uhraisi valtakunnallisesti arvostettua kauneutta, luontoa, eläimiä, asukkaita ja matkailua rahan alttarille.

Tornionjokilaakso on valtakunnan rajasta huolimatta yhtenäinen kulttuurinen kokonaisuus, jonka maisemassa ruotsin puolelle avautuvat näkymät ovat olennaisia. Maisema hahmottuu jokilaaksokokonaisuutena, jossa asutus reunustaa jokea sen molemmilla rannoilla, ja jolle molemmin puolin kohoavat vaaramaat muodostavat luonnollisen rajan. Suomen rannalle suunnitellut tuulivoimalat ovat mielestämme rajaloukkaus naapurimaatamme kohtaan.

MATKAILU

Jokilaaksoa myötäilevä Valtatie 21 (Neljän tuulen tie) on tunnettu matkailutie ja sen kauniit maisemat ihastuttavat matkailijoita läheltä ja kaukaa. Tuulivoimaloiden toteutuessa he näkisivät valtavan teollisuusalueen.

Tornion kaupunki on panostanut matkailun kehittämiseen luomalla mm. Matkailun masterplanin, jossa suunnitelmana on mm. Kukkolankosken ylittävä maisemasilta. Jos tuulivoimalat toteutuvat, niiden maisemavaikutus ulottuu Kukkolankoskelle asti ja maisemasillalta katsellaan tuulivoimaloita.

Kukkolankosken lippousta haetaan Unescon maailmanperintökohteeksi, mutta historiallisesta perinnekalastusta täytyisi sitten toteuttaa tuulivoimalat taustalla.

Matkailijat tulevat katsomaan revontulia, aistimaan puhdasta luontoa ja nauttimaan kauniista maisemista. Lähimatkailu ja retkeily tulee kasvattamaan suosiotaan, kuten koronan aikana jo tapahtui. Tornio-Haaparannan matkailuyrittäjät ovat nyt yhdistäneet voimansa ja kehittävät alueen matkailua yhdessä.

Koskiensuojelulailta suojeltu Tornionjoki on Euroopan suurin vapaana virtaava joki ja Tornionjoen vesistö kuuluu Natura 2000-alueeseen. Tornionjoki on huomattava lohijoki, jossa on useita koskijaksoja ja se on kuuluisa kalastusmatkailukohde. Elämä on alueella keskittynyt joen ympärille ja olemme joesta ylpeitä. Nyt sen rannalle uhataan keskittää tuulivoimaloita. Pelkomme on, että tuulivoimalat tulevat valtaamaan Tornionjoen rannat, jos annamme tämän hankkeen toteutua.

Matkailun kehittämisestä olisi etua myös Kemi-Tornion lentokentän säilyttämiseksi, joka on tärkeää myös alueen muun elinkeinoelämän ja saavutettavuuden kannalta.

MIKROMUOVIT

Lopuksi haluamme huomauttaa, että YVA-selvityksestä puuttui kokonaan mikromuoviselvitys. Tällä suunnitelmalla Tornion pohjoisosat tyhjennetään ihmisistä, eläimistä ja elämästä ja muutetaan suureksi teollisuusalueeksi, jossa jokainen voimala huiskii mikromuovia ympäristöön jokaisella siiveniskulla. Ua lisäksi tappaen samalla lintuja, lepakoita, pörriäisiä ja muita siivekkäitä niiden harvinaisuudesta välittämättä).

Tuulivoimalan siivistä irtoavat mikromuovit menevät luontoon -yhdestä voimalasta 45 000 kg. Siivet menettävät painostaan 10 % elinikensä aikana ja mikromuovi leviää ympäristöön ja suodattuu pohjavesiin. 80 metrinen voimalan siipi painaa 30 tonnia. Karhakkamaassa siiven pituus on 90- 100 m, joten painoa on vielä enemmän. Siten voimalan kolme siipeä painavat yhteensä vähintään 100 tonnia ja tehdään laskelma sillä. Siitä 10 % on 10 000 kg. Kun siivet vaihdetaan voimalan elinkaaren aikana esim. 5 kertaa, irtoaa yhdestä voimalasta mikromuovia 50 000 kg. Karhakkamaan 48 tuulivoimalasta mikromuoveja irtoaa yhteensä 2 400 000 kg mikromuovia Tornionjokeen, pohjavesiin, ihmisiin ja eläimiin. Lisäksi on huomioitava purkamisen aiheuttava mikromuovirasite ympäristöön, sillä siivet puristetaan kasaan paikan päällä ennen niiden kuljettamista pois.

VASTINE

Maisema

Kuten lausunnossa on todettu, sijoittuu valtakunnallisesti arvokas Eteläisen Tornionlaakson maisemat -alue sekä Ruotsin Tornälven Rikintresse maisema-alue lähellä suunniteltuja tuulivoimaloita (etäisyys lähimpään tuulivoimalaan 4,6 – 5,1 km), jolloin on syytä olettaa, että kyseisiin arvoalueiden maisemiin kohdistuu kohtalaisia vaikutuksia tuulivoimarakentamisesta. Maisemavaikutusten arvioinnissa on kuvailtu maisema-alueen ominais- ja erityispiirteitä sekä arvoja. Arvioinnin tueksi laadittu näkyvyysanalyysin avulla on esitetty tuulivoimaloiden mallinnettu näkyvyys maisema-alueella. Maisemavaikutuksia on havainnollistettu maisema-alueilta laadituissa valokuvasovitteessa.

Museovirasto on antanut lausuntonsa osayleiskaavan vaikutuksista suhteessa arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin sekä UNESCO:n maailmanperintökohteena oleviin Struven ketjun mittauspisteisiin. Museoviraston lausunnon mukaan ”tuulivoimapuiston vaikutuksista maisemaan on tehty riittävinä pidettävät tarkastelut kulttuurimaisemien ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kannalta. Näitä vaikutuksia on tutkittu HIA-selvityksessä, ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja kaavaselostuksessa.”

Museoviraston lausunnon mukaan ”Tuulivoimalat ovat Tornionjokilaaksossa uusi teknologinen kerrostuma, joka erottuu paikoittain hallitsevana maisemassa. Karhakkamaalle esitetty tuulivoimarakentaminen ei kuitenkaan heikennä minkään valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja kulttuuriympäristön arvoa kokonaisuutena. Tuulivoimalat eivät sijoitu

inventoitujen maisemien ja kulttuuriympäristöjen rajausten sisälle, vaan niiden vaikutukset ovat määritellyillä lähialueella, välialueella ja kaukoalueella.”

*Vaikutuksista UNESCO:n maailmanperintökohteena oleviin Struven ketjun mittauspisteisiin Museo-
virasto lausuu, että ”hanke ei aiheuta vaaraa Struven ketjun pisteiden säilymiselle maastossa. Mit-
tauspisteiden sijainti maisemassa on kuitenkin olennaista maailmanperinnön täydelliselle ymmärtä-
miselle. Suunniteltujen tuulivoimaloiden koon ja puiston sijainnin vuoksi visuaalista vaikutusta Stru-
ven ketjun pisteisiin ei voi täysin välttää. Siihen voi kuitenkin vaikuttaa esimerkiksi sijoittamalla tuu-
livoimalat siten, että ne mahdollisimman vähän vaikuttavat visuaalisesti maailmanperintökohteen
pisteisiin. Voimaloita maastoon sijoitettaessa on olennaista, että ne eivät sijoitu suoraan pisteiden
välisille tähtäyslinjoille. Struven ketjun pisteiden tähtäyslinjat on huomioitu osayleiskaavan suun-
nitteluvaiheessa. Osayleiskaavaan on lisätty yleinen määräys siitä, ettei tuulivoimaloita saa sijoittaa
Struven ketjun tähtäyslinjojen väliin.*

Havainnekuvat

*Havainnekuvat on tehty Windpro- ja kuvankäsittelyohjelmilla. Kuvat on otettu ihmissilmää vastaa-
valla objektiivin polttovälillä. Kuvia voidaan ottaa eri sääolosuhteissa ja eri vuodenaikoina, kuitenkin
siten, että näkyvyyden tulee olla riittävä. Voimaloiden näkymistä ei pyritä kuvissa millään lailla vä-
hätteleämään. Voimaloita ei voida mallintaa kuviin vääristellen tai niiden kokoa kasvattaen tai pie-
nentäen, vaan voimalat sijoitetaan kuviin maastomallin avulla oikeaan paikkaansa ja oikean kokoi-
sina, ja ne näkyvät kuvissa oikeassa suhteessa ympäröivään maisemaan. Keskustelua on herättänyt
myös se, tuleeko kuvan olla laaja-alainen vai kapeasektorinen. Laaja-alaisia kuvia käytetään ylei-
sesti, koska ne mahdollistavat laajemman näkymäakselin, ja sitovat kuvauspaikan paremmin ympä-
ristöönsä, kun näkyviin tulee enemmän paikan tunnistettavia kohteita. Havainnekuvien kuvauspai-
kat on valittu käyttämällä hyväksi tuulivoimapuistolle laadittua näkymäalueanalyysiä. Analyysin pe-
rusteella on voitu ennalta arvioida ne sijainnit, jonne tuulivoimalat todennäköisimmin tulevat näky-
mään.*

*Osayleiskaavaselostuksessa on havainnekuva, jolla mallinnetaan tuulivoimaloiden näkymistä pime-
ällä. Havainnekuvalla havainnollistetaan tuulivoimaloiden lentoestevalojen näkymistä pimeään ai-
kaan. Kuva on toteutettu Martimon alueelta noin 5 kilometrin päästä lähimmästä suunnitellusta
tuulivoimalasta.*

Luontokartoitus

*Kaavaehdotusvaiheessa tuulivoimaloiden enimmäismäärä kaava-alueella on 46 tuulivoimalaa. Tuu-
livoimaloiden määrässä ja sijainneissa on huomioitu etenkin alueen luontoarvot.*

*Kaavasunnittelua ja kaavan vaikutusten arviointia varten on toteutettu kattavat linnustoselvitykset
vuosien 2019, 2020 ja 2024 aikana. Kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen on toteutettu lisää*

metsäkanalintujen ja petolintujen selvittämistä. Selvitykset on tehty yhteistyössä viranomaisten kanssa laadittujen selvitystarpeiden ja määrien pohjalta.

Kaavaehdotuksen kaavaratkaisussa tuulivoimaloiden sijainteja on tarkennettu muun muassa vähentäen tuulivoimaloiden vaikutuksia petolinnuille sekä kaava-alueen itäpuolelta sisämaahan suuntautuvaa muuttoon.

Toteutettujen luontoselvitysten yhteydessä tehtiin havaintoja majavan elinalueesta Martijoen varressa, mutta patoja tai vanhoja purettuja patoja inventoinneissa ei paikannettu. Havaintojen perusteella ei voida varmasti todentaa olivatko havainnot euroopanmajavasta vai amerikanmajavasta.

Kaavaselostukseen on arvioitu kaavaratkaisun vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustolle. Vaikutusten arviointia on tarkennettu kaavaehdotuksen kaavaselostukseen.

Asukkaat

Lainsäädännössä ei säädetä vähimmäisetäisyyttä tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä, vaan tuulivoimaloiden vähimmäisetäisyys perustuu tuulivoimaloiden aiheuttamiin vaikutuksiin. Kaavaratkaisussa vähimmäisetäisyys asuttuihin rakennuksiin määräytyy tuulivoimaloiden melu- ja välkemallinnuksien perusteella. Asuttujen rakennusten tulee sijaita tuulivoimaloiden tuottaman 40 dB:n melun ulottumattomissa. Hankkeelle tehdyt melumallinnukset ja niiden raportointi on tehty tuulivoimaloiden melun mallinnuksesta annetun ympäristöministeriön ohjeen (2/2014) mukaisesti.

Kaavaratkaisun mukaiselle tuulivoimahankkeelle on toteutettu melu- ja välkemallinnukset, joiden mukaan tuulivoimaloiden melu ei ylitä 40 dB:n ohjearvoa yhdenkään asuin- tai lomarakennuksen kohdalla. Kaava-alueen läheisyyteen ei sijoitu sellaisia häiriintyviä kohteita, joille hanke aiheuttaisi ohjearvot ylittävää melua.

Suomessa ei ole määritelty välkevaikutukselle raja-arvoja tai suosituksia. Saksassa ja Ruotsissa on tuulivoimapuistojen viereiselle asutukselle annettu suositusarvo maksimissaan kahdeksan tuntia välkettä vuodessa. Ruotsissa ja Saksassa annettu suositus kahdeksan tunnin vuotuisesta välkeajasta ylittyy yhdessä havainnointipisteessä, muualla yli kahdeksan tunnin välkevaikutuksia ei aiheudu.

Tuulivoimalalta ei edellytetä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen laitosluehtelon perusteella ympäristölupaa. Sen sijaan tuulivoimalalta voidaan edellyttää ympäristölupaa, mikäli sen toiminnasta saattaa aiheutua lähialueen asukkaalle naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta melu- tai välkevaikutuksista johtuen.

Ensimmäisen Suomessa tehdyn tutkimuksen mukaan tuulivoimaloilla ei ole ollut vaikutusta asuin-kiinteistöjen hintoihin. Suomen Tuulivoimayhdistyksen tilaamaan ja Finnish Consulting Groupin (FCG) sekä Taloustutkimuksen tekemään tutkimukseen valittiin eri puolilta Suomea kuntia, joihin on rakennettu tuulivoimaa vuosien 2012 ja 2021 välisenä aikana.

Kooste selvityksestä on luettavissa osoitteessa: <https://tuulivoimayhdistys.fi/media/tuulivoima-ja-asuinkiinteistöjen-hinnat-2022-1.pdf>

Ruotsi

Hankkeen suunnitteluun sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus), jonka perusteella ruotsalaisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä ennen kaikkea niiltä osin, kun ympäristövaikutusten voidaan katsoa koskevan Ruotsia.

Matkailu

Osayleiskaavan kaavaselostuksessa on arvioitu kaavan vaikutukset elinkeinotoimintaan. Arviointi pitää sisällään vaikutusten arvioinnin matkailuelinkeinon, joka koostuu vaikutuksista matkailutuotteille ja -palveluille, matkailuimagolle sekä matkailukysyntään ja kehittämiseen.

Mikromuovit

Osayleiskaavan ehdotusvaiheessa kaavaan on lisätty tietoa tuulivoimaloiden synnyttämästä mikro-muovista ja sen vaikutuksista.

1.17 Digita 29.2.2024

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky suunnittelee enintään 48 tuulivoimalan tuulivoimapuistoa Tornion Karhakkamaan alueelle, joka sijaitsee noin 32 kilometriä Tornion keskustasta pohjoiseen. Pinta-alaltaan noin 9140 hehtaarin laajuinen hankealue liittyy Ylitornion kunnan rajaan ja on lähimmillään noin 4 kilometrin etäisyydellä Tornionjoesta sekä Ruotsin rajasta. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, yksikköteho noin 6–10 MW ja hankkeenkokonais-teho noin 252–480 MW. Tuulivoimapuiston tuottaman sähkön siirtämiseksi valtakunnan verkkoon rakennetaan noin 52 kilometrin pituinen 400 kV:n voimajohto tuulivoimapuistosta Petäjäsken sähköasemalle. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Tornion kaupungin, Tervolan kunnan ja Rovaniemen kaupungin alueelle. Tuulivoimaloiden ja voimajohdon lisäksi kaava-alueelle rakennetaan uusi 400kV:n sähköasema ja hankealueella perusparannetaan tai rakennetaan tarvittavat yhdystiet ja voimaloiden väliset huoltotiet sekä tuulivoimaloiden väliset maakaapeloinnit tai ilmajohtot ja sähköasemat.

Karhakkamaan alueelle rakennetaan 48 uutta tuulivoimalaa.

Tornion kaupunki on antanut Digita Oy:lle mahdollisuuden antaa kirjallisen lausunnon liittyen Karhakkamaan tuulivoimahankkeeseen. Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa:

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuden liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetyksen näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli

suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja

- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista

VASTINE

Merkitään lausunto tiedoksi.

Tarvittaessa korjataan antennien suuntauksia tai asennetaan täytelähetin ja tehdään signaalien nykytilamittaukset ennen tuulivoimapuiston rakentamista ja mahdollisten vaikutusten vertailumittaukset tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen.

Hanketoimija jatkaa hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä yhteistyötä radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjien sekä teleoperaattorien kanssa.

Kun tuulivoimahankkeelle on saatu rakennuslupa ja toteuttamispäätös, hanketoimija mittauttaa tarvittavilta osin alueen tv-signaalin laadun ja voimakkuuden sekä laatii mittaukset uudelleen tuulivoimaloiden pystyttämisen jälkeen. Mikäli hankkeen tuulivoimaloiden todetaan häiritsevän antenni-tv:n vastaanottoa, häiriöt voidaan todennäköisesti poistaa signaalia vahvistamalla, antennia suuntaamalla tai antennia parantamalla. Hanketoimija vastaa toimenpiteistä ja kustannuksista, joilla mahdolliset hankkeen tuulivoimaloista aiheutuneet vastaanottohäiriöt poistetaan.

1.18 Museovirasto, 22.3.2024

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Karhakkamaan tuulipuistohankkeen tutkitulla vaikutusalueella on Eteläisen Tornionlaakson maisemien, Aavasaksan maisemien sekä Lohijärven ja Leukumanpään kylämaisemien valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021). Vaikutusalueella on myös Tornionjoen jokivarsiasutuksen, Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkien, Kukkolankosken kalakentän, Kristineströmin ja Ainolan, Aavasakan kruununpuiston matkailurakennusten, Kemijoen jokivarsiasutuksen ja kirkko- maisemien sekä Struven ketjun valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Valtioneuvoston valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan päätöksen 14.12.2017 mukaan alueidenkäytössä on tarpeen tunnistaa nämä valtakunnallisiin inventointeihin sisältyvät alueet ja ottaa huomioon siten, että niiden arvot turvataan.

Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita vaikutusalueella ovat Länsi-Lapin maakuntakaavaan sisältyvät Arpelan kyläkeskusta, Varejoki ja Kemijokivarren vanha asutus. Maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävinä kulttuuriympäristöinä mainitaan kaavaselostuksessa Kainuunkylä, Kaskan asuinrakennus, Ylikosken asuinrakennus, Pietin tila ja asuinrakennus, Martimo, Nahkisoja, Mustajärvi, Kainuunkylä, Liukanjoki, Varejoki ja Arpelan kyläkeskusta ja Kemijokivarren vanha asutus.

FCG Finnish Consulting Group on laatinut 11.12.2023 Karhakkamaan tuulivoimapuistosta ja 400 kilovoltin voimajohdosta ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA). Vaikutusten arvioinnissa on käytetty etäisyysvyöhykkeitä välitön vaikutusalue, lähialue, välialue, kaukoalue ja teoreettinen maksiminäkyvyysalue. Maisemavaikutuksista on laadittu havainnekuvia ja näkymäalueanalyysi.

Valtakunnallisesti arvokas Eteläisen Tornionlaakson maisemat sekä Tornion yleiskaavassa 2021 paikallisesti arvokkaiksi kulttuurihistoriallisiksi kohteiksi osoitetut Martimon, Palovaaran ja Mustajärven kyläalueet sijaitsevat vaikutusten lähialueella. Välialueella ja kaukoalueella on useita arvotettuja maisemia ja kulttuuriympäristöjä. Myös Aavasaksalta avautuva kansallismaisema on Karhakkamaalle suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutuspiirissä. Lisäksi hankkeella on vaikutusta Ruotsin puolen maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueisiin.

YVA-selostuksessa arvioidaan voimaloiden maisemallinen vaikutus lähialueella kohtalaiseksi ja välialueella ja kaukoalueella vähäisiksi. Yhteenveto kaikista voimaloiden vaikutuksista on, että molemmat hankevaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia.

Karhakkamaan tuulivoimapuiston vaikutuksista maisemaan on tehty riittävinä pidettävät tarkastellut kulttuurimaisemien ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kannalta. Näitä vaikutuksia on tutkittu HIA-selvityksessä, ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja kaavaselostuksessa.

Tuulivoimat ovat Tornionjokilaaksossa uusi teknologinen kerrostuma, joka erottuu paikoittain hallitsevana maisemassa. Karhakkamaalle esitetty tuulivoimalarakentaminen ei kuitenkaan heikennä minkään valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja kulttuuriympäristön arvoa kokonaisuutena. Tuulivoimat eivät sijoitu inventoitujen maisemien ja kulttuuriympäristöjen rajausten sisälle, vaan niiden vaikutukset ovat määritellyillä lähialueella, välialueella ja kaukoalueella.

Arkeologinen kulttuuriperintö ja UNESCO:n maailmanperintökohteet

Hankkeen yhteydessä on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021. Sen raportin perusteella voi suhteellisen luotettavasti arvioida hankkeen vaikutuksia tiedossa olevaan arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Hankkeen YVA-selostuksessa todetaan, että jos tuulivoimapuiston rakenteiden sijoittelu olennaisesti muuttuu jatkosuunnittelun aikana, on huomioitava se, että mahdollisia muita uusia hankealueelle sijoittuvia muinaisjäännöskohteita ei ole etsitty inventoinnin yhteydessä. Jatkosuunnittelussa mahdollisesti tapahtuvien muutoksien yhteydessä on sen vuoksi tarvittaessa tehtävä täydentävää arkeologista inventointia hankealueella.

Tuulivoimapuiston alueelta tunnetaan kaksi muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä, jotka ovat Torniossa Perälehto (Museoviraston muinaisjäännösrekisterin tunnus 1000001045) ja Isojänkkä Laitamaa (tunnus 1000001009). Hankkeen uuden aluerajauksen myötä viimeksi mainittu kohde ei sijaitse enää hankealueella. Sähkönsiirtoreitin välittömässä läheisyydessä sijaitsee muu arkeologinen kulttuuriperintökohde Tervolassa nimeltä Tervahaudankangas (tunnus 1000044009).

Etukäteen tehdystä arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinnista huolimatta myös hanketta toteutettaessa voi tulla vastaan ennestään tuntematonta arkeologista kulttuuriperintöä. Hankkeesta käytännössä vastaavan toimijan on otettava tässä tapauksessa yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon sen selvittämiseksi, onko kyse kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Hankkeen YVA-selostuksessa on selkeästi kuvattu, millaisia vaikutuksia ja missä vaiheessa tuulivoimapuistolla voi olla arkeologiseen kulttuuriperintöön. Erityisesti nämä liittyvät rakentamisvaiheeseen, mutta myös puiston toiminnan aikaisiin huolto-

ja kunnostustöihin. Suorien arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten lisäksi on huomioitu myös kokemiseen ja näkemiseen liittyvät vaikutukset muun muassa maiseman muutoksen vuoksi. Selostusta voi pitää riittävänä arkeologisen kulttuuriperinnön huomioinnin osalta.

Hankealueella sijaitsevan Tornion Perälehdon kiinteän muinaisjäännöksen säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota hankkeen toteuttamisvaiheessa sekä jatkossa tuulivoimapuiston käytön aikana. YVA-selostuksen ohjeistus kohteen huomioimiseksi rakentamisen ja käytön yhteydessä on

riittävä. Selostuksessa ehdotettu merkintä maastoon on perusteltua kohteen säilymisen turvaamiseksi.

Hanke vaikuttaa useisiin Struven ketjun pisteisiin visuaalisesti. Näitä vaikutuksia on tarkasteltu HIA-selvityksessä vuonna 2023. Vaikutukset kohdistuvat ensinnäkin maailmanperintökohteen osana oleviin Struven ketjun pisteisiin Perravaara, Aavasaksa (Avasaksa) (1000014146) ja Tornea (Alatornio) (1000014147). Näistä ensin mainittu sijaitsee Ruotsin puolella. Hankkeen lähivaikutusalueella on lisäksi Struven ketjun piste, Tynnyrilaki (tunnus 1000016396), joka ei kuulu maailmanperintölistalla oleviin Struven ketjun pisteisiin. Lisäksi hanke voi vaikuttaa Huitaperin (1000016398) ja Horrilankeron eli Iso-Horilan (1000016399) mittapisteisiin, jotka eivät myöskään kuulu maailmanperintölistalla oleviin Struven ketjun pisteisiin. Tynnyrivaaran piste on selvityksen mukaan näkymiltään avoimin ja maisemiltaan luonnonmukaisin, mutta viereisen Kitkiäsvaaran tuulivoimalat näkyvät selkeästi. Tynnyrilaelta Huitaperin ja Iso-Horilan pisteille katsottaessa hankkeen vaikutus on suurin maisemallisesta näkökulmasta.

Hanke ei aiheuta vaaraa Struven ketjun pisteiden säilymiselle maastossa. Mittauspisteiden sijainti maisemassa on kuitenkin olennaista maailmanperinnön täydelliselle ymmärtämiselle. Suunniteltujen tuulivoimaloiden koon ja puiston sijainnin vuoksi visuaalista vaikutusta Struven ketjun pisteisiin ei voi täysin välttää. Siihen voi kuitenkin vaikuttaa esimerkiksi sijoittamalla tuulivoimalat siten, että ne mahdollisimman vähän vaikuttavat visuaalisesti maailmanperintökohteen pisteisiin. Voimaloita maastoon sijoitettaessa on olennaista, että ne eivät sijoitu suoraan pisteiden välisille tähytyslinjoille. Näin ne eivät katkaise näkemäyhteyttä pisteiden välillä, joka on olennaista maailmanperintökohteen ymmärtämiselle. Lisäksi voimaloiden koko on yhteydessä siihen, miten ne vaikuttavat Struven pisteiden muodostamaan kokonaisuuteen. Pienemmällä ja matalammilla tuulivoimaloilla on pienempi vaikutus, kuin suurilla ja korkeilla.

VASTINE

Mikäli tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelun aikana tuulivoimapuiston rakenteiden sijoittelu muuttuu olennaisesti, muutosten alueelle toteutetaan tarvittaessa täydentävä arkeologinen inventointi.

Kaava-alueella sijaitseva Tornion Perälehdon kiinteä muinaisjäänös huomioidaan hankkeen jatkosuunnittelussa ja tuulivoimapuiston rakentamisen aikana. Kohteen turvaamiseksi se voidaan merkitä maastoon hankkeen toteuttamisen aikana.

Struvenketjun pisteiden tähtäyslinjat on huomioitu osayleiskaavan suunnitteluvaiheessa. Osayleiskaavaan on lisätty yleinen määräys siitä, ettei tuulivoimaloita saa sijoittaa Struven ketjun tähtäyslinjojen väliin: Alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava Struven ketjun välisten mittauspisteiden esteettömät näkymät. Lisäksi kaavan ehdotusvaiheessa kaavaratkaisussa esitettävien tuulivoimaloiden 13, 16, 27 ja 34 tuulivoimaloiden alue (tv-alue) -merkintöjä on päivitetty osayleiskaavan valmisteluvaiheesta. Päivitetyt tv-alueet eivät mahdollista tuulivoimaloiden

rakennuslupia sellaisille paikoille, joissa tuulivoimalan rakenteet (torni, konehuone tai roottori) voivat sijoittua mittauspisteiden tähystyslinjojen väliin.

Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

1.19 Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, 5.4.2024

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry lausuu seuraavaa:

Lähtökohtaisesti joudumme toteamaan, että vastustamme hankekokonaisuutta tällaisena ja suhtaudumme kriittisesti esitettyihin puutteellisiin selvityksiin hankkeen vaikutuksista muun muassa seuraavista syistä:

1) Hankealueelta löydetty tuntemattomia kalasääksen pesiä

Hankealueelta on löydetty, arvokkaita luonnonmonimuotoisuusarvoja kuten kaksi tuntematonta kalasääksenpesää. Koska kyseessä on ns. salassa pidettävä suurpetolintulaji, ei ymmärrettävästi ko. pesät näyt hankekartoilla, mutta papereissa mainitaan kalasääksien pesien kerrotaan sijoittuvan hankealueelle. Tämä on ongelmallista näiden arvokkaiden lintujen suojelun kannalta jos hanke toteutuisi, koska kalasääkset tarvitsevat tunnetusti laajoja kirkasvetisiä jokia, puroja, lampia ja järviä saadakseen riittävästi ruokaa itselleen ja poikasilleen, siten kesän sää- ja sadannasta aiheutuvista virtausolosuhteista johtuen sääksien saalistusalueet voivat vaihdella paljonkin ja ulottua laajalle alueelle, jotta ravintoa löytyy eri sää- ja virtausolosuhteiden sekä vesien kirkkausien aikana. (Petolintuasiantuntijoilta saadun tiedon mukaan sääkset vaativat noin reilun metrin vesikirkkauden, jotta saalistus onnistuu kalojen tavoittamiseen.)

Täten vaadimme, että hanke ei etene, ennen kuin hanketoimija toteuttaa luotettavien petolintuasiantuntijoiden kanssa lintuseurannat ns. lintupannoilla, jossa nähdään kalasääksien kulkureitit pesiltä eri saalistuvesille ja kalan nappaamisen jälkeen tapahtuvat matalalennot takaisin pesille. Painotamme, että kalasääksien seurantalintojen selvittäminen luotettavasti on ehdottoman tärkeää, jotta saamme selvimmät, mitkä hankealueen myllyt sijaitsevat väärissä paikoissa kalasääksien pesien suhteen ja niihin johtavien saalistusalueiden eri joet, purot, lammet ja järvet sekä niistä tapahtuvien saalistuksen matalalla tapahtuvien paluulentojen suhteen. Pyydämme, että ko. selvitys toimitetaan meille vaikka salassapitovelvoitteella, jotta voimme muodostaa paremman käsityksen hankekokonaisuuden vaikutuksista petolinnuille, kuten kalasääksille. Muistutamme, että joka vuosi pesillä voi olla myös uudet kalasääkset, jotka voivat valita eri saalistusalueita, siten seuranta-jakso tulisi kattaa useamman kesän.

Yleisesti painotamme, että Pohjois-Pohjanmaan liiton tuulivoimakaava selvityksessä asiantuntija lausuntona todetaan, että petolintujen pesille pitää jättää vähintään 5 km suojavyöhyke, mutta tämänkin on ehkä liian pieni, kun otetaan huomioon saalistusalueet ja matalalla tapahtuvat lennot takaisin pesille saalin kanssa. Juuri tällöin petolinnut ovat sillä korkeudella mikä mahdollistaa törmäykset tuulivoimaloiden lapoihin. Vaadimmekin hankealueelta löytyneille kalasääksen pesille edellämainittua suurempaa suojavyöhykettä, eli esimerkiksi 7-10 km riippuen kalasääksien eri vesistöjen saalistusalueista ja lentolinjoista, jotka selviävät ns. pantatutkimuksilla.

Yleisesti toteamme, että Perämerenkaaren alueella tapahtuva muiden lintujen muuttoreittien hajaantuminen ja lintuvaelluksien kulkeutuminen Tornio- ja Kemijokilaaksoissa sekä levittäytyminen Lapin pesintäalueille on puutteellisesti seurattu- ja tutkittu, ja sekin osio tässä hankkeessa ja muissa ns. Petäjäskosken siirtolinjan varteen suunnitelluilla tuulivoimahankkeilla tulee selvittää tarkemmin eri seurantamenetelmillä.

Lisäksi tulee arvioida ja mallintaa mahdollisimman luotettavasti näiden kaikkien hankkeiden yhteisvaikutukset eri paikallislintulajien vaatimille laajoille luontokokonaisuuksille sekä muuttolintujen mahdollisuuksiin levittäytyä Lounais-Lapin alueelle mahdollisesti tulevan laajan ja moniosaisen eri hanketoimijoiden tuulivoimamylymeren läpi, varsinkin kun se toteutuessaan olisi ns. itä-länsi suuntainen vyöhyke. Tulemme täydentämään tätä osiota petolintujen ja lintujen muuttoreittien asiantuntijalausunnolla.

2) Hankealue sijaitsee ns. Torniojoen kansallismaisema-alueella

Lapin liiton tuulivoimaselvityksessä todettiin, että tuulivoimahankealueet pitää olla vähintään 5 – 10 km päästä kansallismaisemista, kansallispuistoista tai valtakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista. Kyseinen suositus ei toteudu ko. hankekokonaisuudessa.

Pyydämme muuttamaan hanke esitystä siten, että se ottaa huomioon kyseisen suosituksen. Muistutamme, että kansallismaisemilla ja valtakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla on merkitystä maankäytön suunnittelussa. Kansallismaisema status liittyy myös voimakkaasti alueen ihmisten näkemykseen arvokkaasta maisemasta, joka myös siten on valtakunnallisesti tunnustettu, kuten tässä tapauksessa on.

Siten, jotta alueen säilyminen paperilla, ja ennenkaikkea alueella ihmisten mielissä kansallismaisemana, tulee ottaa huomioon ns sosiaalinen ja kulttuurillinen toimilupa hankkeen hyväksyttävyyttä arvioitaessa.

Hankkeen kuulemis- ja lausuntopyyntöasiakirjojen mukaan vaikuttaa suurin osa yhteisen Torniojoen väylän ihmisistä suhtautuvan kriittisesti tai kielteisesti ko. laajaan hankekokonaisuuteen.

Ehkä alueelle jo tullut pieni tuulivoimahanke on avannut ihmisten silmät hahmottamaan paremmin millaisista vaikutuksista on kyse, jos laajempikin hanke viereen toteutuisi.

Korostamme, että hankkeet ns. kansallismaisema-alueilla, valtakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla ja kansallispuistojen läheisyydessä vaativat vähintään 5-10 km suojavyöhykkeen, mieluummin 10 – 15 km suojavyöhykkeen.

SLL Lappi voi vaatia myös maisema- ja kulttuuriarvojen vaalimista, luontoarvojen lisäksi, koska piirin säännöissä todetaan, että vaalimme myös Lapin kulttuuriperintöä. Lapin kauniit maisemat, ja monet kansallismaisemat, ovat meidän kaikkien yhteistä kulttuuriperintöä. Ja ne aineettomat arvot ovat arvokkaampia, kuin rahalliset arvot.

3) Lounais-Lapin tuulivoima hankkeiden yhteisvaikutukset arvioitu puutteellisesti

Eri hankkeita koko ns. Petäjäskosken siirtolinjan varteen on tulossa useita, käsittäen monia isoja tuulivoimahankkeita, jotka osin tukeutuvat tähän tämän hankkeen lisäsiirtolinjaan, muodostaen siten siltäosin tosiasiallisen hankekokonaisuuden.

Näillä hankkeilla on suuria yhteisvaikutuksia alueen maisemaan, linnustoon, metsäluontoon, monimuotoisuuteen. Hankekokonaisuus pirstaloi vielä jäljellä olevia suhteellisen yhtenäisiä suo- ja metsäluontokokonaisuuksia, heikentäen, jopa lopulta uhaten eri lajien selviytymismahdollisuuksia.

Emme voi valitettavasti katsoa, että näiden hankkeiden luvanmyöntämisedellytykset olisi selvityksissä osoitettu riittäviksi tai ettei luvan esteitä olisi.

Myös aikaisempien uusiutuvan energian haittojen aiheuttamia tuhoja on todettu muun muassa Lapin padotuissa joissa, joiden jokivartiselle elämiskulttuurille ja vaelluskaloille aiheutettujen haittojen korjaamista eivät yhteiskunta ja voimayhtiöt ole saaneet aikaiseksi, vaikka kaikki edellytykset siihen ovat olleet jo olleet ajat sitten.

Lappi on jo oman osansa tehnyt uusiutuvan energian tuottamisen suhteen, Voimme tarkastella kantaamme sen jälkeen, kun yhteiskunta ja vesivoimayhtiöt ovat palauttaneet vaelluskalat Lapin padottuihin vesistöihin.

Korostamme, että lisää tuulivoimaa mahtuu Pohjoisen Itämeren aavalle merelle, lähelle Suomen ja Ruotsin merirajaa ns. laivaväylien ja lähellä rantaa kulkevien vaelluskalojen reittien ulkopuolelle tulevien ns. uusien Suomen ja Ruotsin välisten merikaapeleiden varteen, joita tarvitaan tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa varmistamaan Suomen ja Ruotsin energiahuolto ja tietoliikennettä mailla olevien näkyvien siirtolinjojen sijaan, jotka tässä maailman ajassa mahdollisessa yhteiskunnallisessa kriisitilanteessa, sotien ja voimistuvien globaalimuutoksien tuomien sään ääri-ilmiöiden aikana ovat haavoittuvampia tuholle kuin Pohjoisella Itämerellä (yhteinen natomeri) olevat siirtolinjat, jotka ovat Ruotsin ja Suomen valvottavissa. Maakaapeli- ja merikaapelsiirtolinjat aiheuttavat vähemmän tuhoa metsäluonnon ja linnuston monimuotoisuudelle kuin avojohtosiirtolinjat, joten siksi suosimme niiden käyttämistä hankesuunnitteluissa yleisesti.

Muun muassa edellä mainituin syin esitämme hankekokonaisuutta hylättäväksi tai palautettava valmisteluun muun muassa edellä mainittujen asioiden tarkempaan lisäselvityksiin.

Täydennämme tarvittaessa lausuntoamme muutenkin kuin pelkästään lintuasiantuntijan lausunolla ja materiaaleilla.

VASTINE

Molempien löydettyjen sääksenpesien osalta toinen emolintu on gps-reputettu vuonna 2021. Molemmat gps-linnut ovat kuolleet muuton aikana Etelä-Euroopassa. Toisen pesän reputtamaton

*emolintu löytynyt puoleksi syötynä pesän alapuolelta ja poikaset kuolleena pesästä vuonna 2023. Reviirit ovat tällä erää seurantatiedon perusteella epäaktiiviasia. Säöksiraportti toimitetaan vain vi-
ranomaisille.*

*Muuttolintuseuranta on tehty vakiintuneiden ja yleisesti hyväksytyjen käytäntöjen mukaisesti ja tu-
lokset raportoitu selostuksessa.*

*Kaavaselostuksessa on arvioitu kattavasti kaavaratkaisun maisemavaikutukset. Kaavan vaikutukset
on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) vaatimalla tavalla. Maisemavai-
kutuksia on vähennetty kaavan eri vaiheissa muun muassa huomioimalla maisemavaikutukset tuu-
livoimaloiden sijainneissa ja pienentämällä kaavaratkaisun mahdollistamien tuulivoimaloiden enim-
mäismäärää kaava-alueella. Tuulivoimaloiden etäisyyttä maisema-alueisiin on kasvatettu kaavan
valmisteluvaiheen jälkeen. Etäisyys valtakunnalliseen maisema-alueeseen on lähimmistä voima-
loista 4,5 km. Kaavoitettavat voimalat tulevat myös etäämmälle maisema-alueesta kuin olemassa
olevat Kitkiäisvaaran voimalat.*

Kaavaselostuksessa on arvioitu kattavasti hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.